

E+

Erazmus+ program



Mogućnosti za
učešće u
Erazmus+ programu

Konkursni rok
2016/2017.



FONDACIJA
TEMPUS



Erasmus+



Ovaj dokument je financiran sredstvima Evropske unije. Publikacija odražava samo stanovišta autora i ni pod kojim uslovima se Evropska unija ili njene institucije ne mogu smatrati odgovornima za sadržinu dokumenta.

Publikacija je pripremljena na osnovu raspoloživih informacija o otvorenom Erasmus+ konkursu za projekte. Imajući u vidu da su tokom konkursnog roka moguće izmene i dopune Vodiča za program koji objavljuje Evropska komisija i Nacionalnog poziva za projekte, podnosiocima projektnih prijava se preporučuje da konsultuju poslednje verzije pomenutih dokumenata koji su objavljeni na zvaničnim veb-sajtovima.



Ovaj projekat se finansira sredstvima EU

Mogućnosti za učešće u Erasmus+ programu

Konkursni rok
2016/2017.

SADRŽAJ

1. ERAZMUS+: program Evropske unije za saradnju u oblasti obrazovanja i obuka, mladih i sporta	5
2. Mogućnosti za škole, stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih	13
3. Mogućnosti učešća za mlade	25
4. Mogućnosti za visoko obrazovanje	33
5. Projekti u oblasti obrazovanja za koje je potrebno dokazati dodatnu vrednost učešća organizacija iz Srbije	47
6. Sport	51
7. Mogućnosti za pojedince, nastavnike, stručnjake, praktičare i ostale aktivnosti Fondacije Tempus	55
8. Pojmovnik	60
9. Kontakti	65



1

**ERAZMUS+:
PROGRAM
EVROPSKE UNIJE
ZA SARADNJU U
OBLASTI
OBRAZOVANJA
I OBUKA, MLADIH
I SPORTA**



Erasmus+

OPŠTE INFORMACIJE

Erazmus+ je program Evropske unije koji u periodu od 2014. do 2020. godine finansira projekte saradnje u oblasti obrazovanja i obuka, mladih i sporta. Program pruža podršku projektima saradnje između institucija, kojima se stvaraju mogućnosti da i pojedinci konkurišu i učestvuju.

Program Erazmus+ sadrži više vrsta projekata koji se svrstavaju u tri osnovna dela ili ključne aktivnosti i dva posebna. Podela se zasniva na dominantnim karakteristikama projekata i očekivanjima u vezi sa njihovim ciljevima:

1. Deo KA1 (ključna aktivnost 1) obuhvata projekte koji se odnose na mobilnost u oblasti obrazovanja i mladih.
2. Deo KA2 (ključna aktivnost 2) se odnosi na različite vrste projekata institucionalne saradnje u oblasti obrazovanja, mladih i sporta.
3. Deo KA3 (ključna aktivnost 3) obezbeđuje finansiranje za projekte koji podržavaju unapređenje obrazovnih politika i politika koje se odnose na mlade.

Posebni, izdvojeni delovi programa su Žan Mone - podrška izučavanju, istraživanju i analizama evropskih integracija i deo za Sport.

ZEMLJE UČESNICE

Zemlje koje učestvuju u programu dele se na programske i partnerske. Programske zemlje su sve zemlje Evropske unije, zatim Island, Lihtenštajn, Norveška, Turska i Makedonija. Te zemlje mogu punopravno da učestvuju u svim delovima programa.

Pojedini delovi programa Erazmus+, naročito oni koji se odnose na visoko obrazovanje, otvoreni su za partnerske zemlje – pre svega zemlje regiona koji okružuju Evropsku uniju, ali i za sve druge zemlje sveta.

POLOŽAJ SRBIJE U KONKURSNOM ROKU 2017.

Republika Srbija spada u partnerske zemlje u programu. Zahvaljujući tome što su nedavno započete pripreme mere za njeno punopravno učešće u programu, institucije iz Srbije će od ovog konkursnog roka imati mogućnost ograničenog učešća u nekoliko novih vrsta projekata. Pored šansi koje inače ima kao partnerska zemlja regiona Zapadnog Balkana, za Srbiju su sada dodatno dostupni projekti za:

- KA1 Mobilnost za škole
- KA1 Mobilnost u oblasti stručnog obrazovanja i obuka
- KA1 Mobilnost u oblasti obrazovanja odraslih
- KA1 Mobilnost mladih
- KA2 Strateška partnerstva u oblasti stručnog obrazovanja i obuka

Om		Km
	E+	
		Cb
	Sp	
Vm		
		Cb
	Sm	
E+		
		Mr
		Cb
		Or
		Km
Mr		
		Cb
Šm		Vm



Or

Vm

Mr

E+

Ks

Mr

Cb

Projektne prijave za pomenute vrste projekata podnose se **Fondaciji Tempus**, organizaciji odgovornoj za sprovođenje Erasmus+ programa u oblasti obrazovanja, obuka i mladih u Srbiji.

RASPOLOŽIVI BUDŽET ZA PRIPREMNE MERE

Za projekte koji se podnose u okviru pripremnih mera važe nešto drugačiji uslovi za konkurisanje, posebno u pogledu raspoloživog budžeta. Ukupan iznos očekivanog budžeta za pripreme mere od **922.604,00** evra indikativno je podeljen na sledeći način:

KA1 Mobilnost za škole	340 000 EUR
KA1 Mobilnost u oblasti stručnog obrazovanja i obuka	172 604 EUR
KA1 Mobilnost mladih	150 000 EUR
KA1 Mobilnost u oblasti obrazovanja odraslih	80 000 EUR
KA2 Strateška partnerstva u oblasti stručnog obrazovanja i obuka	180 000 EUR

Napominjemo da pored pomenutog budžeta za pripremne mere, organizacije i institucije iz Srbije ostvaruju godišnje značajno finansiranje i za druge vrste Erasmus+ projekata, posebno u oblasti visokog obrazovanja i mladih, gde se budžet definiše za nivo Zapadnog Balkana. Tako je budžet za projekte izgradnje kapaciteta u visokom obrazovanju za region Zapadnog Balkana oko 12 miliona evra, a za međunarodnu kreditnu mobilnost izdvaja se još 22 miliona evra. Dodatno finansiranje za region Zapadnog Balkana za projekte u oblasti mladih je oko 3 miliona evra (*Omladinski prozor za Zapadni Balkan*).

PIC BROJ

Kako bi mogle da učestvuju u projektima koji se finansiraju kroz program Erasmus+ i nekim drugim programima EU, sve organizacije moraju da imaju jedinstveni identifikacioni broj od devet cifara - PIC broj.

Kada se jednom registruje na portalu Evropske komisije i dobije broj a zatim obezbedi dokumenta za validaciju statusa i tipa pravnog lica, organizacija ili institucija svoj PIC broj može koristiti i kasnije za sve konkursne rokove u okviru Erasmus+ programa. Svaka organizacija ili institucija može ažurirati svoje podatke na portalu tokom trajanja projekta.



Om		Km
	E+	
		Cb
	Sp	
Vm		
		Cb
	Sm	
E+		
	Mr	
		Cb
	Or	
	Km	
Mr		
	Cb	
Šm		Vm

Drugi programi EU za koje se takođe koristi PIC broj su Horizont 2020, Kreativna Evropa, Evropa za građane i građanke a pristup portalu preko kojeg se dobija PIC broj je na ovom linku:

<http://ec.europa.eu/education/participants/portal/desktop/en/home.html>

PRIPREMA ZA KONKURISANJE I UČEŠĆE U PROJEKTIMA

Institucijama i organizacijama se preporučuje da se pravovremeno informišu o prilikama za učešće konsultujući zvanični Vodič za konkurisanje koji je dostupan na sledećem linku: http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/erasmusplus/files/files/resources/erasmus-plus-programme-guide_en.pdf. Pored toga, potrebno je da uključe aktivnosti koje podržavaju evropsku dimenziju obrazovanja u svoje strateško planiranje.

Prijavni formulari za KA1 projekte za opšte obrazovanje, obrazovanje odraslih i stručno obrazovanje i obuke, sadrže obaveznu rubriku „**Evropski razvojni plan**“ koja je bitna za proces selekcije projekata. Ova rubrika bi trebalo da sadrži informacije o tome na koji način bi sprovođenje projekta mobilnosti doprinelo razvoju organizacije i njenoj internacionalizaciji. Neophodno je da projekat mobilnosti podrži razvoj organizacije u celini i da se iskustva pojedina iskoriste za unapređenje procesa poučavanja i učenja. Konkretni ciljevi i aktivnosti prijavljenih projekata bi stoga trebalo da budu deo Evropskog razvojnog plana.

Evropska komisija na početku svakog konkursnog roka objavljuje **Vodič za učešće u programu** u kome je detaljno objašnjeno ko može i kako da konkurira. Poslednju verziju ovog dokumenta možete da pronađete na sledećem linku: http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/erasmusplus/files/files/resources/erasmus-plus-programme-guide_en.pdf

Značajno je da ustanove iz Republike Srbije pogledaju tekst Nacionalnog poziva za projekte na sajtu Fondacije Tempus.

Fondacija Tempus će u narednom periodu organizovati više informativnih dana i radionica na kojima se zainteresovani mogu uputiti u pripremu projektnih prijava. Više o našim aktivnostima možete pronaći na stranama koje slede.

**TABELARNI PRIKAZ KONKURSNIH ROKOVA ZA PROJEKTE U 2017. GODINI
I PREGLED VRSTA PROJEKATA:**

Vrste projekata	Uloga institucija/ organizacija iz Srbije	Rok za podnošenje prijava	Kome se podnose prijave:
Projekti mobilnosti za škole	Koordinator	2. februar 2017.	Fondaciji Tempus
Projekti mobilnosti za stručno obrazovanje i obuke	Koordinator	2. februar 2017.	Fondaciji Tempus
Projekti mobilnost u oblasti obrazovanja odraslih	Koordinator	2. februar 2017.	Fondaciji Tempus
Mobilnost mladih	Koordinator	2. februar 2017.	Fondaciji Tempus
Mobilnost mladih i omladinskih radnika	Partner	2. februar, 26. april, 4. oktobar 2017.	Nacionalnoj agenciji u programskoj zemlji
Međunarodna kreditna mobilnost - visoko obrazovanje	Partner	2. februar 2017.	Nacionalnoj agenciji u programskoj zemlji
Erazmus Mundus - zajednički master programi	Partner	16. februar 2017.	Izvršnoj agenciji -EACEA
Strateški EVS projekti	Partner	26. april 2017.	Nacionalnoj agenciji u programskoj zemlji
EVS projekti velikih razmera	Partner	5. april 2017.	Izvršnoj agenciji - EACEA
Izgradnja kapaciteta u visokom obrazovanju	Koordinator / partner	9. februar 2017.	Izvršnoj agenciji - EACEA
Izgradnja kapaciteta u oblasti mladih	Koordinator / partner (Omladinski prozor za Zapadni Balkan)	8. mart 2017.	Izvršnoj agenciji - EACEA
Strateška partnerstva za škole i predškolske ustanove, visoko obrazovanje, obrazovanje odraslih*	partner koji donosi dodatnu vrednost	29. mart 2017.	Nacionalnoj agenciji u programskoj zemlji
Strateška partnerstva u oblasti stručnog obrazovanja i obuka	Koordinator/ partner	29. mart 2017.	Fondaciji Tempus
Strateška partnerstva u oblasti mladih	Partner koji donosi dodatnu vrednost	2. februar, 26. april, 4. oktobar 2017.	Nacionalnoj agenciji u programskoj zemlji
Savezi znanja	Partner koji donosi dodatnu vrednost	28. februar 2017.	Izvršnoj agenciji - EACEA

Om

Km

E+

Cb

Sp

Vm

Cb

Sm

E+

Mr

Cb

Or

Km

Mr

Cb

Šm

Vm

**TABELARNI PRIKAZ KONKURNIH ROKOVA ZA PROJEKTE U 2017. GODINI
I PREGLED VRSTA PROJEKATA:**

Strukturisani dijalog: sastanci mladih i donosilaca odluka	Partner koji donosi dodatnu vrednost	2. februar, 26. april, 4. oktobar 2017.	Nacionalnoj agenciji u programskoj zemlji
Žan Mone	Koordinator	23. februar 2017.	Izvršnoj agenciji - EACEA
Kolaborativna partnerstva u oblasti sporta	partner	6. april 2017.	Izvršnoj agenciji - EACEA
Manja kolaborativna partnerstva u oblasti sporta	partner	6. april 2017.	Izvršnoj agenciji - EACEA

*pod uslovom da u projektu ne učestvuju samo škole



2

MOGUĆNOSTI
ZA ŠKOLE,
STRUČNO
OBRAZOVANJE
I OBRAZOVANJE
ODRASLIH



Erasmus+

Od konkursnog roka za 2017. godinu koji je objavljen u oktobru 2016. godine, osnovnim i srednjim školama, gimnazijama, predškolskim ustanovama i drugim ustanovama i organizacijama aktivnim u oblasti opšteg obrazovanja, stručnog obrazovanja i obuka i obrazovanja odraslih u Republici Srbiji biće omogućeno ograničeno učešće u Erasmus+ programu u okviru projekata Ključne aktivnosti 1 (KA1) i jedne vrste projekata Ključne aktivnosti 2 (KA2) u ulozi podnosioca prijave i koordinatora projekta.

Škole i predškolske ustanove i dalje mogu da učestvuju u projektima centralizovanih akcija (za koje se prijave podnose Izvršnoj agenciji), a koje su bile dostupne u prethodnim konkursnim rokovima. Uslovi učešća su isti kao i u prethodnom periodu.

U nastavku možete pogledati pregled vrsta projekata u kojima mogu da učestvuju škole, predškolske ustanove, organizacije aktivne u oblasti stručnog obrazovanja i obuka i obrazovanja odraslih.

ŠKOLE, SREDNJE STRUČNO I OBRAZOVANJE ODRASLIH
pregled vrsta projekata i konkursnih rokova za projekte u 2017. godini

Vrste projekata	Uloga institucija iz Srbije	Rok za podnošenje prijave	Kome se podnose prijave:
KA1 Mobilnost za škole	Koordinator	2. februar 2017.	Fondaciji Tempus
KA1 Mobilnost u oblasti stručnog obrazovanja i obuka	Koordinator	2. februar 2017.	Fondaciji Tempus
KA1 Mobilnost u oblasti obrazovanja odraslih	Koordinator	2. februar 2017.	Fondaciji Tempus
KA2 Strateška partnerstva u oblasti stručnog obrazovanja i obuka	Koordinator-partner	29. mart 2017.	Fondaciji Tempus
KA2 Strateška partnerstva za oblasti: opšte obrazovanje (škole i predškolske ustanove – pod uslovom da u projektu ne učestvuju samo škole), visoko obrazovanje, obrazovanje odraslih	partner koji donosi dodatnu vrednost	29. mart 2017.	Nacionalnoj agenciji u programskoj zemlji
KA1 Erasmus Mundus zajednički master programi	partner	mart 2017.	Izvršnoj agenciji - EACEA
KA2 Savezi znanja	partner koji donosi dodatnu vrednost	februar 2017.	Izvršnoj agenciji - EACEA
KA2 izgradnju kapaciteta u visokom obrazovanju	partner	10. februar 2017.	Izvršnoj agenciji - EACEA

EVROPSKI RAZVOJNI PLAN – EUROPEAN DEVELOPMENT PLAN

Pre nego što podnesu prijavu za projekat u okviru Ključne aktivnosti 1 (KA1), potrebno je da ustanove (predškolske ustanove, škole, institucije koje se bave stručnim obrazovanjem i institucije koje se bave obrazovanjem odraslih) izrade Evropski razvojni plan, jer se se u formularu za prijavu projekta nalaze obavezna polja koja se na njega odnose. Ovaj deo projektne prijave veoma je značajan za procenu kvaliteta predloženog projekta i ocenjuje se u sklopu kriterijuma relevantnosti i kvaliteta projekta.

Cilj Evropskog razvojnog plana je osiguravanje da su planirane aktivnosti u okviru projekta relevantne za pojedince i organizaciju u celini, budući da aktivnosti imaju veći uticaj na kvalitet nastave i učenja kada predstavljaju sastavni deo strateškog razvoja organizacije. Ovaj plan treba da sadrži potrebe institucije/organizacije po pitanju razvoja kvaliteta i internacionalizacije, kao i opis načina na koji će njihove planirane aktivnosti dovesti do ispunjenja tih potreba. U prijavnom formularu za KA1 projekte, potrebno je navesti sledeće:

- potrebe ustanove koja podnosi projektnu prijavu i partnerskih organizacija po pitanju razvoja kvaliteta i internacionalizacije (npr. kompetencije rukovodioca ustanove, kompetencije zaposlenih, nove metode i alati u nastavi, evropska dimenzija, jezičke kompetencije, nastavni plan i program, organizacija nastave i učenja);
- planove organizacije za aktivnosti koje se odnose na Evropsku mobilnost i saradnju, kao i objašnjenje kako će ove aktivnosti dovesti do ispunjenja identifikovanih potreba svakog partnera na projektu;
- objašnjenje o tome kako će kompetencije i iskustvo koje zaposleni steknu učešćem u projektu biti deo strateškog razvoja svakog partnera na projektu, posebno i u celini;
- da li i na koji način će organizacije koristiti *eTwinning* portal tokom pripreme i sprovođenja projekta mobilnosti.

Pri izradi Evropskog razvojnog plana preporuka je da se ustanove upoznaju sa programom Erasmus+ i njegovim prioritetima, kao i sa ciljevima i prioritetima projekata mobilnosti.

KA1 MOBILNOST ZA ŠKOLE

Program Erasmus+ omogućava organizacijama aktivnim u oblasti obrazovanja da dobiju podršku u sprovođenju projekata koji promovišu različite vrste mobilnosti. Neki od glavnih ciljeva ovih projekata su podrška profesionalnom razvoju zaposlenih u oblasti obrazovanja, poboljšanje znanja stranih jezika učesnika, podizanje svesti i razumevanja drugih kultura i zemalja, povećanje kapaciteta ustanova i organizacija aktivnih u oblasti obrazovanja, kao i jačanje veze između formalnog i neformalnog obrazovanja, stručnog osposobljavanja, zapošljavanja i preduzetništva.

Od konkursnog roka za 2017. godinu koji je objavljen u oktobru 2016. godine osnovne škole, gimnazije, srednje škole i predškolske ustanove moći će da podnose prijave za KA1 projekte mobilnosti za škole.

Ova vrsta KA1 projekata mobilnosti se odnosi na mobilnost nastavnog i nenastavnog osoblja (nastavnika, učitelja, vaspitača, pedagoga, psihologa, direktora, itd.) iz navedenih ustanova u cilju sticanja iskustva učenja i/ili držanja nastave u drugoj državi. Pojedinci ne mogu da se prijave za projekat mobilnosti, već samo ustanove – škole i predškolske ustanove, koje mogu biti državne ili privatne. Privatne škole moraju da poseduju adekvatnu verifikaciju Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja. Zaposleni u ovim ustanovama moći će da učestvuju u projektima mobilnosti preko ustanove u kojoj su zaposleni, a kojoj je odobren projekat mobilnosti.

Podnosilac projekta piše i podnosi projektnu prijavu i, ukoliko ona bude odobrena, dobija sva sredstva potrebna za realizaciju projekta, koja po potrebi prebacuje svojim partnerima – ustanovama iz programskih zemalja. Partner na projektu učestvuje u planiranju i sprovođenju projektnih aktivnosti i po potrebi od podnosioca projekta dobija novčana sredstva namenjena realizaciji određenih aktivnosti.

KA1 Mobilnost za škole

Vrste aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Držanje nastave</i> u partnerskoj školi u inostranstvu - Učestvovanje u <i>obukama</i> kao što su kursevi ili „posmatranje na radnom mestu” (<i>job shadowing</i>)
Šta može da se finansira	<ul style="list-style-type: none"> - Troškovi putovanja, smeštaja i ishrane za učesnika mobilnosti - Organizacioni troškovi u vezi sa sprovođenjem aktivnosti u okviru projekta - Troškovi kurseva za učesnike - Podrška za osobe sa hendikepom
Minimum konzorcijuma	1 organizacija iz Srbije (ujedno podnosilac prijave i organizacija pošiljalac) i 1 organizacija iz programske zemlje (organizacija primalac)
Trajanje projekta	Do 12 meseci
Napomena	<ul style="list-style-type: none"> - Organizacije iz Srbije moći će da učestvuju u ovoj vrsti projekata isključivo kao podnosioci projektnih prijava, ne i kao partneri organizacijama iz drugih zemalja. - Učesnici projekta mobilnosti moći će da budu samo nastavnici i drugi zaposleni, ne i učenici. - Očekuje se da će mobilnost učesnika biti odlaznog karaktera, što znači da će učesnici iz Srbije moći da idu na period mobilnosti u drugu zemlju, dok dolazak stranih učesnika u Srbiju neće biti moguć.

KA1 MOBILNOST ZA ŠKOLE U OBLASTI STRUČNOG OBRAZOVANJA I OBUKA

Od konkursnog roka za 2017. godinu koji je objavljen u oktobru 2016. godine osnovne škole, gimnazije, srednje škole i predškolske ustanove moći će da podnose prijave za KA1 projekte mobilnosti u oblasti stručnog obrazovanja i obuka.

KA1 projekti mobilnosti u oblasti stručnog obrazovanja i obuka su, u cilju sticanja iskustva učenja i/ili držanja nastave u drugoj državi, usmereni na dve ciljne grupe:

1. nastavnike, predavače, edukatore, stručne saradnike, direktore ustanova i drugo osoblje uključeno u strateški razvoj ustanove ili organizacije u oblasti stručnog obrazovanja i obuka;
2. učenike i polaznike stručnog obrazovanja i obuka.

U ovim projektima mobilnosti mogu da učestvuju srednje stručne škole u državnom ili u privatnom vlasništvu koje poseduju adekvatnu verifikaciju Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja kao i druge ustanove aktivne na tržištu rada ili u oblasti obrazovanja, obuka i mladih. Za detalje u pogledu tipova organizacija koje mogu da učestvuju u ovoj vrsti projekata potrebno je pogledati tekst Nacionalnog poziva.

Pojedinci ne mogu da se prijave za projekat mobilnosti, već samo navedene institucije. Učenici, polaznici obuka, nastavnici, predavači, edukatori, stručni saradnici i direktori ustanova u oblasti srednjeg stručnog obrazovanja moći će da učestvuju u projektima mobilnosti preko ustanove u kojoj su zaposleni ili čiji program pohađaju, a kojoj je odobren projekat mobilnosti.

Bitno je napomenuti da će ustanove iz Srbije za ovu vrstu projekata moći da imaju sledeće uloge:

- organizacija koja je podnosilac projektne prijave i ujedno organizacija pošiljalac;
- organizacija koja je partner u okviru nacionalnog konzorcijuma i koja je ujedno posrednička organizacija (posreduje u slanju učesnika mobilnosti iz organizacije pošiljaoca).

Organizacije iz Srbije neće moći da budu partneri organizacijama iz drugih zemalja.



KA1 Mobilnost u oblasti stručnog obrazovanja i obuka

Vrste aktivnosti	<p>Za učenike:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pripravnički staž u preduzećima ili institutima <p>Za zaposlene:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Držanje nastave u partnerskoj školi u inostranstvu - Učestvovanje u obukama kao što su kursevi ili „posmatranje na radnom mestu“ (<i>job shadowing</i>)
Šta može da se finansira	<ul style="list-style-type: none"> - Troškovi putovanja, smeštaja i ishrane za učesnika mobilnosti - Organizacioni troškovi u vezi sa sprovođenjem aktivnosti u okviru projekta - Troškovi kurseva za učesnike - Učenje jezika za učenike pre odlaska na period mobilnosti - Podrška za osobe sa hendikepom
Minimum konzorcijuma	1 organizacija iz Srbije (ujedno podnosilac prijave i organizacija pošiljalac) i 1 organizacija iz programske zemlje (organizacija primalac)
Trajanje projekta	Do 12 meseci
Napomena	<ul style="list-style-type: none"> - Organizacije iz Srbije moći će da učestvuju u ovoj vrsti projekata isključivo kao podnosioci projektnih prijava, ne i kao partneri organizacijama iz drugih zemalja. - Organizacije iz Srbije će moći da imaju ulogu posredničke organizacije u okviru nacionalnog konzorcijuma. - Očekuje se da će mobilnost učesnika biti odlaznog karaktera, što znači da će učesnici iz Srbije moći da idu na period mobilnosti u drugu zemlju, dok dolazak stranih učesnika u Srbiju neće biti moguć.

KA2 PROJEKTI STRATEŠKIH PARTNERSTAVA U OBLASTI STRUČNOG OBRAZOVANJA I OBUKA

Od konkursnog roka koji je objavljen u oktobru 2016. godine, srednje stručne škole i organizacije iz oblasti stručnog obrazovanja i obuka mogu da učestvuju u projektima Strateških partnerstava, koji su deo Ključne aktivnosti 2 (KA2) programa Erasmus+.

Strateška partnerstva su međunarodni projekti koji podržavaju razvoj, razmenu i primenu inovativnih praksi i zajedničkih inicijativa koje promovišu saradnju, uzajamno učenje i razmenu iskustava na evropskom nivou. Uključuju minimum tri organizacije iz tri programske zemlje.

Strateška partnerstva u oblasti stručnog obrazovanja i obuka:

- obuhvataju razvoj, testiranje i primenu inovativnih pristupa i praksi namenjenih obrazovnim programima, učenicima, zaposlenima i organizacijama;
- olakšavaju proces priznavanja i sertifikovanja veština i kompetencija;
- obuhvataju obuke, držanje nastave i aktivnosti učenja kroz zajedničku mobilnost učenika, zajedničke vežbe nastavnog osoblja, nastavu i obuke;
- podržavaju međunarodne aktivnosti u cilju razvijanja aktivnog građanstva i preduzetništva.

Om		Km
	E+	
		Cb
	Sp	
Vm		
		Cb
	Sm	
E+		
	Mr	
		Cb
	Or	
	Km	
Mr		
		Cb
Šm		Vm

U ovim projektima mogu da učestvuju srednje stručne škole u državnom ili u privatnom vlasništvu ukoliko ih je verifikovalo Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, kao i druge ustanove aktivne na tržištu rada ili u oblasti obrazovanja, obuka i mladih. Za detalje u pogledu tipova organizacija koje mogu da učestvuju u ovoj vrsti projekata potrebno je pogledati tekst Nacionalnog poziva.

Pojedinci ne mogu da se prijave za projekat Strateškog partnerstva, već samo navedene institucije. Učenici, polaznici obuka, nastavnici, predavači, edukatori, stručni saradnici, prosvetni inspektori i direktori ustanova u oblasti srednjeg stručnog obrazovanja moći će da učestvuju u projektima Strateških partnerstava preko ustanove u kojoj su zaposleni ili čiji program pohađaju, a kojoj je odobren projekat.

U zavisnosti od cilja i strukture samog projekta mogu biti:

- Strateška partnerstva koja podržavaju inovacije do kojih je došlo nakon razmene novih ideja i praksi u projektu;
- Strateška partnerstva koja podržavaju razmenu primera dobre prakse, sa ciljem pomaganja organizacijama u fazi razvoja, jačanja mreže partnera, povećanja kapaciteta organizacije u međunarodnoj saradnji, razmene i upoređivanja ideja, praksi i metoda.

KA2 projekti strateških partnerstava u oblasti stručnog obrazovanja i obuka

Vrste aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> - Kombinacija kratkih perioda mobilnosti i virtualne mobilnosti za učenike - Duži periodi držanja nastave ili obuka - Kratki periodi zajedničkih treninga za zaposlene
Šta može da se finansira	<ul style="list-style-type: none"> - Projektni menadžment i implementacija projekta - Međunarodni sastanci projektnog tima - Troškovi putovanja, smeštaja i ishrane - Podrška za osobe sa hendikepom - Podrška za učenje jezika - Inteliktualna svojina, merljivi rezultati projekta - Događaji poput nacionalnih ili međunarodnih konferencija, seminara i obuka
Minimum konzorcijuma	3 organizacije iz 3 različite programske zemlje (u ovaj broj se ubraja i Srbija)
Trajanje projekta	Do 24 meseca
Napomena	Partneri ustanovama iz Srbije koje će podnositi projektne prijave moći će da budu isključivo ustanove iz programskih zemalja.

Škole, predškolske ustanove, organizacije aktivne u oblasti stručnog obrazovanja i obuka i obrazovanja odraslih mogu da učestvuju kao partneri u drugim tipovima projekata Strateških partnerstava koji uključuju i druge organizacije (ne samo škole), i to kao partneri. Uslov je da se dokaže kako njihovo učešće predstavlja dodatnu vrednost za projekttnu prijavu. Ove prijave podnose organizacije iz programskih zemalja, a organizacije iz naše države imaju ulogu partnera.

KAKO PRONAĆI PARTNERE ZA PROJEKTE?

Resursi koji na nivou osnovnih i srednjih škola, gimnazija i predškolskih ustanova mogu da pomognu pri identifikaciji odgovarajućih mogućnosti i u pravljenju liste kontakata potencijalnih partnera za projekte jesu *eTwinning portal* i *School Education Gateway*.

eTwinning je besplatan internet portal koji povezuje zaposlene u školama i predškolskim ustanovama širom Evrope sa ciljem da im omogući da zajednički pokreću i sprovode virtualne projekte, razmenjuju ideje i primere dobre prakse, povezuju učenike i obogaćuju nastavu. *eTwinning* portal promovise saradnju škola u Evropi i šire putem upotrebe informaciono-komunikacionih tehnologija, pružajući učesnicima na portalu pomoć, podršku i IKT alate.

eTwinning portal je namenjen isključivo zaposlenima u predškolskim ustanovama, osnovnim i srednjim školama. Učitelji, nastavnici, vaspitači, bibliotekari, pedagozi, psiholozi, profesori u Srbiji mogu da se registruju na *eTwinning* portalu i pridruže *eTwinning* zajednici.

www.etwinning.net

Om		Km
	E+	
		Cb
	Sp	
Vm		
		Cb
	Sm	



School Education Gateway je portal koji omogućava školama da pronađu mogućnosti za profesionalno usavršavanje i strateška partnerstva. Na portalu postoje tri ključna dela: katalog kurseva, baza mogućnosti za mobilnost i deo vezan za strateška partnerstva.

www.schooleducationgateway.eu

KA1 MOBILNOST U OBLASTI OBRAZOVANJA ODRASLIH

Od konkursnog roka za 2017. godinu koji je objavljen u oktobru 2016. godine organizacije i ustanove koje se bave obrazovanjem odraslih u Republici Srbiji moći će da podnose prijave za projekte mobilnosti nastavnog osoblja unutar Ključne aktivnosti 1 programa Erasmus+ u cilju sticanja iskustva, učenja i/ili držanja nastave u drugoj državi.

U ovim projektima mobilnosti mogu da učestvuju ustanove ili organizacije aktivne u oblasti obrazovanja odraslih koje ne spadaju u oblast stručnog obrazovanja. Za detalje u pogledu tipova organizacija koje mogu da učestvuju u ovoj vrsti projekata potrebno je pogledati tekst Nacionalnog poziva.

Pojedinci ne mogu da se prijave za projekat mobilnosti, već samo navedene institucije. Nastavnici, predavači, edukatori, stručni saradnici, direktori ustanova i drugo osoblje uključeno u strateški razvoj ustanove ili organizacije u oblasti obrazovanja odraslih moći će da učestvuju u projektima mobilnosti preko ustanove u kojoj su zaposleni, a kojoj je odobren projekat mobilnosti.

Bitno je napomenuti da će ustanove iz Srbije za ovu vrstu projekata moći da imaju ulogu podnosioca projektne prijave i partnera. Podnosilac projekta piše i podnosi projektnu prijavu i, ukoliko ona bude odobrena, dobija sva sredstva potrebna za realizaciju projekta, koja po potrebi prebacuje svojim partnerima – ustanovama iz programskih zemalja. Partner na projektu učestvuje u planiranju i sprovođenju projektnih aktivnosti i po potrebi od podnosioca projekta dobija novčana sredstva namenjena realizaciji određenih aktivnosti.

KA1 Mobilnost za obrazovanje odraslih

Vrste aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Držanje nastave</i> u partnerskoj organizaciji u inostranstvu - Učestvovanje u <i>obukama</i> kao što su kursevi ili „posmatranje na radnom mestu“ (<i>job shadowing</i>)
Sta može da se finansira	<ul style="list-style-type: none"> - Troškovi putovanja, smeštaja i ishrane za učesnika mobilnosti - Organizacioni troškovi u vezi sa sprovođenjem aktivnosti u okviru projekta - Troškovi kurseva za učesnike - Podrška za osobe sa hendikepom
Minimum konzorcijuma	1 organizacija iz Srbije (ujedno podnosilac prijave i organizacija pošiljalac) i 1 organizacija iz programske zemlje (organizacija primalac)
Trajanje projekta	Do 12 meseci
Napomena	<ul style="list-style-type: none"> - Organizacije iz Srbije moći će da učestvuju u ovoj vrsti projekata isključivo kao podnosioci projektnih prijava, ne i kao partneri organizacijama iz drugih zemalja. Učesnici projekta mobilnosti moći će da budu samo nastavnici i drugi zaposleni, ne i učenici/polaznici programa. - Mobilnost učesnika će biti odlaznog karaktera, što znači da će učesnici iz Srbije moći da idu na period mobilnosti u drugu zemlju, dok dolazak stranih učesnika u Srbiju za sada neće biti moguć.

Resursi koji mogu da pomognu pri identifikaciji odgovarajućih mogućnosti i partnera za projekte mobilnost u oblasti obrazovanja odraslih su *EPALE* i School Education Gateway.

EPALE (Electronic Platform for Adult Learning in Europe) je portal, namenjen nastavnicima, trenerima, istraživačima, donosiocima odluka i svakome ko je profesionalno uključen u obrazovanje odraslih. Preko ovog portala, učesnici mogu da putem foruma i blogova da razmenjuju iskustva, materijale i druge sadržaje relevantne za oblast obrazovanja odraslih.

www.ec.europa.eu/epale

School Education Gateway je portal koji omogućava školama da pronađu mogućnosti za profesionalno usavršavanje i strateška partnerstva. Na portalu postoje tri ključna dela: katalog kurseva, baza mogućnosti za mobilnost i deo vezan za strateška partnerstva.

www.schooleducationgateway.eu

Om		Km
	E+	
		Cb
	Sp	
Vm		
	Cb	
	Sm	
E+		
	Mr	
		Cb
	Or	
	Km	
Mr		
	Cb	
Šm		Vm

KONTAKT

Za sva pitanja i dodatne informacije u vezi sa mogućnostima za opšte, stručno i obrazovanje odraslih možete se putem mejla ili telefona obratiti Grupi za škole, predškolske ustanove i obrazovanje odraslih Fondacije Tempus:

Tel/faks: 011/3342-430, 3342-432

Opšte obrazovanje i stručno obrazovanje i obuke: schools-vet@tempus.ac.rs

Obrazovanje odraslih: adult-education@tempus.ac.rs

eTwinning portal: etwinning@tempus.ac.rs

Više informacija o svim vrstama projekta dostupno je na sajtu Fondacije Tempus www.erasmusplus.rs.







3

MOGUĆNOSTI
UČEŠĆA
ZA MLADE



Erasmus+

Tabelarni prikaz konkursnih rokova 2017.

Vrste projekata	Uloga organizacija i institucija aktivnih u polju mladih u Srbiji	Rok za podnošenje prijave	Kome se podnose prijave
Mobilnost mladih	Koordinator	2. februar 2017.	Fondaciji Tempus
Mobilnost mladih i omladinskih radnika	Partner	2. februar, 26. april i 4. oktobar 2017.	Nacionalnoj agenciji u programskoj zemlji
Strateški EVS projekti	Partner	26. april 2017.	Nacionalnoj agenciji u programskoj zemlji
EVS projekti velikih razmera	Partner	5. april 2017.	Izvršnoj agenciji - EACEA
Izgradnja kapaciteta u oblasti mladih	Koordinator / partner (Omladinski prozor za Zapadni Balkan)	8.mart 2017.	Izvršnoj agenciji - EACEA
Strateška partnerstva u oblasti mladih	Partner koji donosi dodatnu vrednost	2. februar, 26. april i 4. oktobar 2017.	Nacionalnoj agenciji u programskoj zemlji
Strukturisani dijalog: sastanci mladih i donosilaca odluka	Partner koji donosi dodatnu vrednost	2. februar, 26. april i 4. oktobar 2017.	Nacionalnoj agenciji u programskoj zemlji

KA1 MOBILNOST MLADIH

Cilj mobilnosti je razvoj stavova, znanja, veština i kompetencija kod mladih kao i kod pojedinaca, organizacija, institucija i drugih aktera koji rade sa mladima.

Omladinske razmene su projekti mobilnosti mladih koje omogućavaju mladima **13–30 godina**, iz različitih zemalja, da se susretnu i žive zajedno **od 5 dana do 21 dan**. Tokom trajanja razmene učesnici prolaze neformalni obrazovni program, koji se sastoji od radionica, iskustvenih vežbi, debata, simulacija, aktivnosti na otvorenom prostoru, i dr. Kroz razmenu mladi razvijaju svoje kompetencije, bave se temama koje su od opšteg društvenog značaja, otkrivaju nove kulture, navike i životne stilove. Omladinske razmene su otvorene za sve mlade bez obzira na prethodno formalno obrazovanje i iskustvo.

Evropski volonterski servis (EVS) obuhvata projekte mobilnosti mladih koji omogućavaju mladima **17–30 godina** da **do 12 meseci volontiraju u stranoj zemlji unutar Evrope**. Mladi volonteri imaju mogućnost da doprinesu svakodnevnom radu organizacije koja ih je ugostila i doprinesu zajednici u kojoj će boraviti, a da pritom razviju svoja znanja i veštine. Na taj način razvija se međusobna saradnja, solidarnost i tolerancija među mladim ljudima u Evropi, što doprinosi jačanju društvene povezanosti i afirmacije aktivnog građanstva među mladima. EVS je

otvoren za sve mlade starosti od 17 do 30 godina bez obzira na prethodno formalno obrazovanje i iskustvo. Organizacija ili institucija iz Srbije koja želi da šalje mlade iz Srbije, ugosti EVS volontera/-ku i da koordinira EVS projektima, mora za to da bude **akreditovana**. Osnovna ideja akreditacije je da obezbedi da svi EVS projekti budu podjednako kvalitetni i da pravna lica koja učestvuju poštuju standarde kvaliteta koji su propisani EVS Poveljom.

U okviru pripremnih mera za punopravno učešće Srbije u programu Erasmus+, organizacije i institucije iz Srbije će, počevši sa februarskim konkursnim rokom 2017. godine, prvi put imati priliku da **podnesu projekat u jednom roku kao podnosioci projekata** za mobilnost mladih u okviru KA1. Takođe, tokom 2017. godine akteri iz Srbije će moći da budu i **partneri akterima iz programskih zemalja** na projektima mobilnosti mladih u sva tri konkursna roka.

KA1 Mobilnost mladih

Vrste aktivnosti	Omladinske razmene i Evropski volonterski servis
Šta može da se finansira	Kratkoročna i dugoročna međunarodna mobilnost mladih kroz volontiranje u drugoj zemlji i učešće u omladinskim razmenama
Minimum konzorcijuma	Najmanje dva aktera iz dve zemlje
Trajanje projekta	3 do 24 meseca za projekte na kojima su akteri iz Srbije partneri. Za projekte u kojima su akteri iz Srbije podnosioci važe posebni uslovi. Više informacija u tekstu Nacionalnog poziva na sajtu www.erasmusplus.rs
Napomena	U prvom konkursnom roku u 2017. akteri iz Srbije će, u ograničenom kapacitetu, moći da direktno podnose projekte u okviru KA1 - Mobilnost mladih
	Akteri koje žele da šalju ili primaju EVS volontere ili da koordiniraju EVS projekat, moraju za to da budu prethodno akreditovani od strane SALTO SEE – SALTO Resursnog centra za Jugoistočnu Evropu

KA1 MOBILNOST OMLADINSKIH RADNIKA

Mobilnost omladinskih radnika ima za cilj da se, kroz organizaciju transnacionalnih/međunarodnih aktivnosti, unaprede postojeće i razviju nove kompetencije (znanja, veština i stavovi) pojedinaca, organizacija, institucija i drugih aktera koji rade sa mladima.

Treninzi i umrežavanje omladinskih radnika omogućavaju profesionalno usavršavanje omladinskih radnika kroz implementaciju transnacionalnih/međunarodnih aktivnosti poput međunarodnih seminara, treninga, događaja za uspostavljanje kontakata i saradnje, studijskih poseta, kao i prakse, tj. praćenja rada organizacije iz inostranstva, koja je aktivna na polju rada sa mladima. Sve ove aktivnosti organizuju akteri koji učestvuju na projektu.

KA1 Mobilnost omladinskih radnika

Vrste aktivnosti	Profesionalno usavršavanje omladinskih radnika, kroz primenu transnacionalnih/međunarodnih aktivnosti poput: međunarodnih seminara, treninga, događaja za uspostavljanje kontakata i saradnje, studijskih poseta, kao i prakse, tj. praćenja rada organizacije iz inostranstva, koja je aktivna na polju rada sa mladima.
Šta može da se finansira	Projekti mobilnosti omladinskih radnika
Minimum konzorcijuma	Najmanje dva aktera, jedan akter iz programske i jedan iz partnerske zemlje
Trajanje projekta	3 do 24 meseca
Napomena	Akteri iz Srbije mogu da budu samo partneri na projektima mobilnosti omladinskih radnika akterima iz programskih zemalja

KA2 – IZGRADNJA KAPACITETA U OBLASTI MLADIH (OMLADINSKI PROZOR ZA ZAPADNI BALKAN)

U okviru podakcije Izgradnja kapaciteta u oblasti rada sa mladima postoji posebna programska i budžetska linija, namenjena isključivo podsticanju i unapređenju saradnje sa akterima iz zemalja Zapadnog Balkana, pod nazivom **Omladinski prozor za Zapadni Balkan**. U okviru nje akteri iz Srbije mogu podnositi svoje predloge pro-



Om

Km

E+

Cb

Sp

Vm

Cb

Sm

E+

Mr

Cb

Or

Km

Mr

Cb

Šm

Vm

jekata direktno u Brisel ispred konzorcijuma partnera i, takođe, mogu biti partneri na projektima čiji su podnosioci iz drugih zemalja Zapadnog Balkana.

Projekti izgradnje kapaciteta su transnacionalni projekti, bazirani na partnerstvima između različitih vrsta aktera aktivnih na polju obrazovanja i treninga, rada sa mladima, kao i iz drugih socioekonomskih sektora – u programskim i partnerskim zemljama. **Ciljevi** ovih projekata su podsticanje saradnje i razmene u oblasti rada sa mladima, unapređenje kvaliteta i prepoznavanje omladinskog rada, neformalnog učenja i volonterizma, podsticanje sinergije između obrazovnih sistema, tržišta rada i društva, podsticanje razvoja, testiranje i plasiranje aktivnosti i programa mobilnosti i promovisanje transnacionalnih projekata mobilnosti zarad neformalnog učenja.

Projekti u okviru ove podakcije mogu da obuhvate **aktivnosti izgradnje kapaciteta** (konferencije, kampanje, razvoj kurikuluma, i dr.) i **aktivnosti za podsticanje mobilnosti** (omladinske razmene, EVS i mobilnost omladinskih radnika).

Organizacijama i institucijama iz Srbije je **od 2015. godine** omogućeno učešće u podakciji Izgradnja kapaciteta u oblasti mladih. U prethodnim konkursnim rokovima akteri iz Srbije su bili najveći korisnici finansijskih sredstava na Zapadnom Balkanu.

KA2 – Izgradnja kapaciteta u oblasti mladih (Omladinski prozor za Zapadni Balkan)

Vrste aktivnosti	<p>Projekat može kombinovati dve grupe aktivnosti:</p> <p>Aktivnosti za izgradnju kapaciteta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aktivnosti koje ohrabruju politički dijalog, saradnju, umrežavanje i razmenu praksi u oblasti mladih; - omladinski događaji velikih razmera; - informativne i kampanje kojima se podiže svest; - razvoj informativnih, komunikacionih i medijskih alata; - razvoj metoda, alata i materijala u oblasti omladinskog rada; - kreiranje novih formi omladinskog rada, treninga i podrške. <p>Aktivnosti za podsticanje mobilnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Omladinske razmene; - Evropski volonterski servis; - Mobilnost omladinskih radnika
Šta može da se finansira	Aktivnosti izgradnje kapaciteta i aktivnosti podsticanja mobilnosti. Projekti moraju obuhvatati barem jednu aktivnost za podsticanje mobilnosti.
Minimum konzorcijuma	Najmanje 3 aktera iz najmanje 3 različite zemlje, od kojih je najmanje jedan iz programske i najmanje jedan iz partnerske zemlje
Trajanje projekta	9 do 24 meseca
Napomena	<p>Akteri iz Srbije, ispred konzorcijuma partnera, mogu podnositi projekte Izvršnoj agenciji u Briselu, ali i biti partneri na projektima drugih aktera sa Zapadnog Balkana.</p> <p>U trenutku podnošenja predloga projekta, podnosilac projekta mora biti zakonski registrovan entitet najmanje godinu dana.</p> <p>Akteri koje žele da šalju ili primaju EVS volontere ili da koordiniraju EVS projekat, moraju za to da budu prethodno akreditovani od strane SALTO SEE – SALTO Resursnog centra za Jugoistočnu Evropu.</p>

KA2 – STRATEŠKA PARTNERSTVA U OBLASTI MLADIH

Strateška partnerstva se odnose na saradnju između sektora u oblasti obrazovanja, treninga i rada sa mladima u programskim zemljama, koja za cilj imaju saradnju, razmenu iskustava i dobre prakse. Organizacije i institucije aktivne u oblasti obrazovanja, obuka i rada sa mladima, preduzeća, državna tela, organizacije građanskog društva koje su aktivne u različitim socioekonomskim sektorima mogu da saraduju ostvarivanjem strateških partnerstava i da sprovode inovativne prakse koje će uticati na kvalitetnije podučavanje, trening, učenje, omladinski rad, institucionalnu modernizaciju, društvene inovacije.

Projekti ove vrste su načelno namenjeni sklapanju partnerstava između aktera koji dolaze iz različitih sektora iz programskih zemalja. U njima mogu učestvovati i akteri iz partnerskih zemalja (ne kao podnosioci projekta, već samo kao partneri), ali pod uslovom da donose konzorcijumu projekta tzv. dodatnu vrednost.

KA2 – Strateška partnerstva u oblasti mladih

Vrste aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> Razvoj, testiranje i primenu inovativnih praksi u radu sa mladima; prepoznavanje veština i kompetencija; aktivnosti podučavanja, treninga i učenja mladih, omladinskih radnika i dr.; transnacionalne omladinske inicijative – partnerske aktivnosti koje su zajednički realizovane, od strane grupa mladih, kao što su: osnivanje društvenih preduzeća, mreža, udruženja, klubova, organizacija civilnog društva kao i razvijanje i realizacija treninga iz domena preduzetništva, informisanje, razumevanje medija, aktivnosti koje otvaraju javnosti određenu aktivnosti i dr.
------------------	--

Šta može da se finansira	Strateška partnerstva koja podržavaju inovacije i Strateška partnerstva koja podržavaju razmenu dobrih praksi
--------------------------	---

Minimum konzorcijuma	Najmanje dva aktera iz najmanje dve programske zemlje
----------------------	---

Trajanje projekta	6 do 36 meseci
-------------------	----------------

Napomena	Akteri iz Srbije mogu da budu partneri na projektu, ukoliko njihovo učešće donosi konzorcijumu partnera tzv. dodatnu vrednost
----------	---

KA3 – STRUKTURISANI DIJALOG: SASTANCI MLADIH I DONOSILACA ODLUKA

Ova podakcija promoviše aktivno učešće mladih u demokratskom životu i podstiče debatu između mladih i donosilaca odluka od značaja za mlade.

Projekti u okviru ove podakcije mogu imati formu sastanaka, konferencija, konsultativnih procesa i događaja koji promovišu aktivno učešće mladih u demokratskom životu Evrope, kao i njihovu interakciju sa donosiocima odluka.

Kao rezultat ovakvih projekata trebalo bi da mladi obezbede da se njihov glas čuje (kroz formulisanje stavova, predloga i preporuka) u vezi sa tim kako bi omladinske politike mogle biti uobličene i implementirane u Evropi.

Om		Km
	E+	
		Cb
	Sp	
Vm		
		Cb
	Sm	
E+		
		Mr
		Cb
	Or	
		Km
Mr		
		Cb
Šm		Vm



Mr

KA3 – Strukturisani dijalog: sastanci mladih i donosilaca odluka

Vrste aktivnosti	Projekti u okviru ove podakcije mogu imati formu sastanaka, konferencija, konsultativnih procesa i događaja koji promovišu aktivno učešće mladih u demokratskom životu Evrope, kao i njihovu interakciju sa donosiocima odluka.
Šta može da se finansira	Strukturisani dijalog: sastanci mladih i donosilaca odluka
Minimum konzorcijuma	Najmanje dva aktera iz najmanje dve različite zemlje, od kojih je barem jedna programska
Trajanje projekta	3 do 24 meseca
Napomena	Akteri iz Srbije mogu da budu partneri na projektu, ukoliko njihovo učešće donosi konzorcijumu partnera tzv. dodatnu vrednost

E+

Ks

Mr

Cb



4

MOGUĆNOSTI
ZA VISOKO
OBRAZOVANJE



Erasmus+

TABELARNI PRIKAZ KONKURSNIH ROKOVA ZA PROJEKTE u 2017. godini u oblasti visokog obrazovanja

Vrste projekata	Uloga visokoškolskih ustanova iz Srbije	Uloga ostalih organizacija, institucija	Rok za podnošenje prijave	Kome se podnose prijave
Međunarodna kreditna mobilnost - visoko obrazovanje	Partner	Nema pravo učešća	2. februar 2017.	Nacionalnoj agenciji u programskoj zemlji
Zajednički master programi	Akademski partneri koji ne spadaju u minimum konzorcijuma	Neakademski partneri koji ne spadaju u minimum konzorcijuma	16. februar 2017.	EACEA
Izgradnja kapaciteta u visokom obrazovanju	Koordinator (podnosilac prijave)	Neakademski partneri koji ne spadaju u minimum konzorcijuma	9. februar 2017.	EACEA
Strateška partnerstva za oblasti: visoko obrazovanje	Partner koji donosi dodatnu vrednost	Partner koji donosi dodatnu vrednost	29. mart 2017.	Nacionalnoj agenciji u programskoj zemlji
Savezi znanja	Partner koji donosi dodatnu vrednost	Partner koji donosi dodatnu vrednost	28. februar 2017.	EACEA
Žan Mone	Koordinator (podnosilac prijave)	Partner*	23. februar 2017.	EACEA

* Organizacije aktivne u polju Evropskih integracija mogu učestvovati u određenim Žan Mone aktivnostima

PROJEKTI MOBILNOSTI ZA STUDENTE I ZAPOSLENE U VISOKOM OBRAZOVANJU

Projekti mobilnosti su zasnovani na principima akademskih razmena uspostavljenim u programu Erasmus, koji je prethodio programu Erasmus+. Ovi projekti su bilateralni jer obuhvataju saradnju ustanova iz dve zemlje, najčešće po jednu iz svake, a u retkim slučajevima visokoškolske ustanove iz jedne programske zemlje mogu biti udružene u nacionalni konzorcijum za mobilnost.

U okviru programa Erasmus+ postoji razlika između projekata mobilnosti između dve programske zemlje, koji su rezervisani za visokoškolske ustanove iz programskih zemalja, i projekata mobilnosti između jedne programske i jedne partnerske zemlje, u kojima mogu da učestvuju i visokoškolske ustanove iz Srbije.

Projekti mobilnosti između jedne programske i jedne partnerske zemlje podrazumevaju mobilnost studenata i zaposlenih na visokoškolskim ustanovama između programskih zemalja i Srbije, i to:

- mobilnost studenata;
- mobilnost nastavnog osoblja sa ciljem izvođenja nastave;
- mobilnost nastavnog i nenastavnog osoblja sa ciljem usavršavanja.

Prijave za projekte podnose visokoškolske ustanove iz programskih zemalja svojim nacionalnim agencijama. One su ujedno i koordinatori projekata, dok su visokoškolske ustanove iz Srbije u ulozi partnera.¹

VŠU iz programskih zemalja su dužne da poseduju Erasmus Povelju za visoko obrazovanje (*Erasmus Charter for Higher Education*) kako bi mogle da učestvuju u projektima mobilnosti, dok partneri iz Srbije nemaju Erasmus Povelju, već se na principe iz Erasmus Povelje obavezuju potpisivanjem interinstitucionalnog ugovora sa visokoškolskim ustanovama iz programske zemlje.

Visokoškolske ustanove potpisuju ugovor: *Inter-institutional agreement 2014-20 between Programme Countries and Partner Countries*. U ovom ugovoru VŠU definišu



u kojoj će akademskoj oblasti biti sprovedene mobilnosti, uslove saradnje, pravila u vezi sa priznavanjem studijskih perioda, kao i principe, zahteve i praktične detalje slanja i prijema učesnika mobilnosti na visokoškolskim ustanovama. Ugovor mora biti potpisan najkasnije pre početka prve mobilnosti, a nakon što je projekat odabran za finansiranje. Međutim, iz praktičnih razloga vezanih za ugovaranje saradnje, poželjno je da visokoškolske ustanove potpišu interinstitucionalni ugovor pre nego što predlog projekta bude podnet.

Partnerske ustanove iz Srbije treba da imaju u vidu da je formular ugovora koji treba da potpišu sa koordinatorom različit od ugovora između dve visokoškolske ustanove iz programskih zemalja, kao i da se u praksi dešava da visokoškolske ustanove iz programske zemlje pošalju neodgovarajuću verziju ugovora.

Takođe, treba imati u vidu da se ugovor uvek potpisuje na nivou univerziteta i da on podrazumeva mogućnost učešća studenata i zaposlenih sa svih fakulteta tog univerziteta, koji su u okviru ugovorenih akademskih oblasti.

Trajanje projekata mobilnosti može biti 16 meseci ili 24 meseca, a isto partnerstvo se može koristiti u prijavi projekata naredne godine, bez obzira da li je prethodne godine projekat odobren ili nije.

Svaka programska zemlja u programu Erasmus+ ima određeni budžet za projekte međunarodne mobilnosti, koji je raspodeljen na regione partnerskih zemalja. Projekti koji uključuju partnere iz Srbije će biti finansirani iz dela budžeta za region 1 – Zapadni Balkan.

Više informacija o projektima kreditne mobilnosti možete pronaći u Programskom vodiču za program Erasmus+:

http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/erasmusplus/files/files/resources/erasmus-plus-programme-guide_en.pdf

i na sajtu Fondacije Tempus

<http://erasmusplus.rs/erasmusplus/delovi-programa/>

Projekti mobilnosti za studente i zaposlene u visokom obrazovanju

Vrste aktivnosti	Mobilnost studenata, mobilnost nastavnog osoblja sa ciljem izvođenja nastave, mobilnost nastavnog i nenastavnog osoblja sa ciljem usavršavanja
Šta može da se finansira	Stipendije za studente i zaposlene, putni troškovi, organizaciona podrška za administrativne troškove
Minimum konzorcijuma	1 VŠU iz Srbije i 1 VŠU iz programske zemlje
Trajanje projekta	16 meseci ili 2 godine
Grant	Zavisí od broja mobilnosti i zemlje iz koje je partnerska ustanova
Napomena	Prijavu podnosi VŠU iz programske zemlje

ERAZMUS MUNDUS ZAJEDNIČKI MASTER PROGRAMI

Visokoškolske ustanove iz Srbije mogu biti partneri u projektima čiji je cilj uspostavljanje zajedničkih Erasmus Mundus master programa. Projekti treba da podrže već formirane, često interdisciplinarnе master programe koji konkurišu za oznaku izuzetnosti Erasmus Mundus (Erasmus Mundus label), radi privlačenja studenata iz celog sveta. Saradnja visokoškolskih ustanova se zasniva na obaveznoj mobilnosti studenata između članica konzorcijuma i izdavanju zajedničke, dvostruke ili višestruke diplome.

Neophodno je da u tim projektima učestvuju minimum tri visokoškolske ustanove iz tri različite programske zemlje, od kojih jedna podnosi prijavu u ime konzorcijuma. Visokoškolske ustanove iz Srbije mogu da učestvuju kao dodatni partneri, koji ne čine minimalni sastav konzorcijuma.

Studijski programi koji mogu biti finansirani u okviru ovih projekata mogu trajati 60, 90 ili 120 ECTS, a konzorcijumi dobijaju i sredstva za finansiranje stipendije za najbolje studente iz celog sveta za upis na ove studije.

U zavisnosti od toga da li uključuju pripremnу godinu, projekti mogu trajati tri ili četiri godine (za master programe koji traju jednu godinu), ili četiri ili pet godina (za master programe koji traju dve godine).

Studijski program koji se prijavljuje za oznaku Erasmus Mundus mora biti već oformljen i u projektu se može podržati njegovo unapređenje i usaglašavanje unutar konzorcijuma tokom pripremnе godine. Pripremnа godina za usaglašavanje programa nije obavezna.

Više informacija možete pronaći na sajtu Izvršne agencija za obrazovanje, audiovizuelne sadržaje i kulturu (EACEA): https://eacea.ec.europa.eu/erasmus-plus/actions/key-action-1-learning-mobility-individuals/erasmus-mundus-joint-master-degrees_en.

Erazmus Mundus zajednički master programi

Vrste aktivnosti	Sprovedenje zajedničkih master programa u trajanju od 60, 90 ili 120 EPSB
Šta može da se finansira	Stipendije i školarine za najbolje studente iz celog sveta za upis na studije, sredstva za finansiranje gostujućih predavača i istraživača, troškovi preseljenja
Minimum konzorcijuma	Po jedna VŠU iz tri programske zemlje
Trajanje projekta	Od 3 do 5 godina, u zavisnosti od trajanja programa i toga da li postoji pripremnа godina
Grant	≈ 3 miliona evra za projekte koji imaju pripremnу godinu
Napomena	Prijavu podnosi VŠU iz programske zemlje. Učešće VŠU iz Srbije ne čini minimum konzorcijuma. Studijski program koje se prijavljuje za oznaku Erasmus Mundus mora imati nacionalnu akreditaciju. Projekat može podržati njegovo unapređenje i usaglašavanje unutar konzorcijuma tokom pripremnе godine. Pripremnа godina za usaglašavanje programa nije obavezna.

PROJEKTI IZGRADNJE KAPACITETA U VISOKOM OBRAZOVANJU (CBHE)

Projekti izgradnje kapaciteta u visokom obrazovanju pružaju značajne mogućnosti za saradnju visokoškolskih i drugih ustanova i prenošenje dobrih praksi iz programskih zemalja. Oni su važan podsticaj za modernizaciju visokog obrazovanja kroz razvoj studijskih programa, unapređenje upravljanja ustanova i ostvarivanje različitih vidova interakcije između sektora visokog obrazovanja i društva u celini.

Za projekte se mogu prijaviti isključivo konzorcijumi koje čine jedan koordinator i nekoliko partnera. Visokoškolske ustanove iz Srbije mogu da budu i koordinatori i partneri u CBHE projektima, dok sve ostale vrste institucija (preduzeća, državne institucije, škole, organizacije civilnog društva, istraživački instituti i druge organizacije, itd.), mogu da budu partneri.

Minimalnu veličinu konzorcijuma čine po jedna visokoškolska ustanova iz tri različite programske zemlje i:

- tri VŠU iz jedne partnerske zemlje (u slučaju nacionalnih projekata) ili
- po dve VŠU iz dve partnerske zemlje (u slučaju projekata koji uključuju više partnerskih zemalja).

Om		Km
	E+	
		Cb
	Sp	
Vm		
	Cb	
	Sm	



Ukupan broj visokoškolskih ustanova iz programskih zemalja u projektu ne sme biti veći od broja visokoškolskih ustanova iz partnerskih zemalja.

U projektima koji uključuju više partnerskih zemalja potrebne su barem dve visokoškolske ustanove iz svake od partnerskih zemalja. Izuzetak od prethodno navedenog pravila su zemlje koje imaju manje od pet visokoškolskih ustanova i u kojima jedna od njih pokriva više od 50% ukupnog broja studenata. Kod takvih zemalja dovoljno je učešće samo jedne visokoškolske ustanove u projektu. U regionu Zapadnog Balkana ovaj kriterijum ispunjava samo Crna Gora.

Projekti mogu trajati 24 meseca ili 36 meseci.

U odnosu na nivo implementacije, projekti mogu biti:

- zajednički (joint projects) i
- strukturni (structural measures).

Zajednički projekti se implementiraju na nivou visokoškolskih ustanova. Ciljevi ovih projekata mogu biti razvoj i modernizacija studijskih programa, unapređenje rada različitih službi na visokoškolskim ustanovama, kao i razvoj drugih kapaciteta ustanova.

Strukturni projekti, sa druge strane, svojim ciljevima teže ka strukturnim izmenama na nivou sistema visokog obrazovanja (na primer, projekti koji se bave sistemskim finansiranjem visokog obrazovanja, razvojem socijalne dimenzije visokog obrazovanja, itd.). U strukturnim projektima neophodno je učešće ministarstva koje je nadležno za visoko obrazovanje.

U okviru CBHE projekata sve partnerske ustanove mogu finansirati honorare i putne troškove, dok su za visokoškolske ustanove iz partnerskih zemalja rezervisani troškovi nabavke opreme i literature i finansiranja mobilnosti studenata i zaposlenih.

Projekti mogu imati i poseban deo za mobilnost studenata i zaposlenih, čija svrha mora biti komplementarna sa ostvarivanjem osnovnih ciljeva projekta. Prilikom selekcije projekata osnovna prijava se ocenjuje odvojeno od dela za mobilnost, što znači da deo za mobilnost može biti odbijen za finansiranje i u slučajevima kada je osnovna prijava odobrena. U okviru ovog dela projekta mobilnost se sprovodi po pravilima koja važe za projekte mobilnosti studenata i zaposlenih u visokom obrazovanju. U projektima izgradnje kapaciteta u visokom obrazovanju predviđa se mogućnost da se finansiraju i studijski boravci i radna praksa za studente, kao i mobilnost nastavnog osoblja.

Evropska komisija, u saradnji sa ministarstvima nadležnim za obrazovanje, definiše nacionalne prioritete za CBHE projekte, koji se moraju uzeti u obzir prilikom konkurisanja. Važno je napomenuti da je neophodno da se projektne prijave pozivaju na jedan od unapred definisanih nacionalnih ili regionalnih prioriteta (vidi sledeću stranu). U slučaju da neka tema ne spada u regionalni prioritet i dalje je moguće prijaviti regionalni projekat ako sve uključene partnerske zemlje unutar regiona imaju nacionalni prioritet u koji željena tema spada.

Više informacija možete pronaći na sajtovima:

Izvršne agencija za obrazovanje, audiovizuelne sadržaje i kulturu (EACEA):

https://eacea.ec.europa.eu/erasmus-plus/actions/key-action-2-cooperation-for-innovation-and-exchange-good-practices/capacity-0_en i

Fondacije Tempus – Erasmus+ kancelarije u Srbiji:

<http://erasmusplus.rs/konkurisanje/mogucnosti-za-visokoskolske-institucije/?langkl=lat>.

Izgradnja kapaciteta u visokom obrazovanju	
Vrste aktivnosti	Projekti podržavaju izgradnju i razvoj kapaciteta u visokom obrazovanju na: Institucionalnom nivou (zajednički projekti: razvoj kurikuluma, podrška službama ustanova, razvoj centara za podršku studentima i zaposlenima itd.) Sistemskom nivou (strukturni projekti: podrška razvoju visokog obrazovanja kao sistema; pitanja finansiranja visokog obrazovanja, socijalne dimenzije, treće misije visokog obrazovanja, internacionalizacije itd.).
Šta može da se finansira	Honorari i putni troškovi, mobilnost studenata; oprema i literatura za visokoškolske ustanove iz partnerskih zemalja koje učestvuju u projektu, troškovi podugovaranja
Minimum konzorcijuma	<p>Minimalni broj zemalja: Minimum tri programske zemlje i minimum jedna partnerska zemlja (nacionalni projekti) ili minimum dve partnerske zemlje (regionalni projekti)</p> <p>Minimalni broj visokoškolskih ustanova iz programskih zemalja: Minimum po jedna visokoškolska ustanova iz svake od tri programske zemlje</p> <p>Dodatni uslov: Ukupan broj visokoškolskih ustanova iz programskih zemalja u projektu ne sme biti veći od broja visokoškolskih ustanova iz partnerskih zemalja</p> <p>Minimalni broj visokoškolskih ustanova iz partnerskih zemalja: Minimum tri visokoškolske ustanove u nacionalnim projektima ili minimum dve visokoškolske ustanove iz svake od partnerskih zemalja u regionalnim projektima. Izuzetak od ovog pravila su zemlje koje imaju manje od pet visokoškolskih ustanova ili zemlje u kojima jedna VŠU ima više od 50% ukupne studentske populacije. Kod takvih zemalja dovoljno je učešće samo jedne visokoškolske ustanove u projektu. U regionu Zapadnog Balkana ovaj uslov ispunjava Crna Gora.</p>
Trajanje projekta	2 ili 3 godine
Grant	Od 500.000 do 1 milion evra za osnovni projekat <i>Dodatnih 400.000 do 800.000 evra za dodatak za mobilnost (dodatak može iznositi maksimalno 80% vrednosti granta)</i>
Napomena	Neophodno je da se prijave pozivaju na jedan od unapred definisanih nacionalnih ili regionalnih prioriteta. Takođe je moguće prijaviti regionalni projekat ako dve zemlje imaju isti nacionalni prioritet. U strukturnim projektima neophodno je učešće ministarstva koje je nadležno za visoko obrazovanje.

Om

Km

E+

Cb

Sp

Vm

Cb

Sm

E+

Mr

Cb

Or

Km

Mr

Cb

Šm

Vm

Prioriteti za zajedničke i strukturne projekte izgradnje kapaciteta u visokom obrazovanju (CBHE)

Kategorija	Nacionalni prioriteti	Regionalni prioriteti (Region 1 – Zapadni Balkan)
Kategorija A Razvoj kurikuluma	Obrazovanje i obuka nastavnika; novinarstvo i informisanje; poslovne studije i administracija; pravo; računarstvo; proizvodnja i prerada; socijalne usluge; zaštita životne sredine; bezbednosne usluge; drugo (multi-disciplinarne i interdisciplinarne oblasti).	Obrazovanje i obuka nastavnika; fizika; inženjerske nauke; poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo; zdravstvo; saobraćaj; zaštita životne sredine;
Kategorija B Unapređenje obrazovanja i podučavanja	Nastavni alati, metodologija i pedagoški pristupi, uključujući ishode učenja i praksu zasnovanu na IKT tehnologijama (između ostalog, fleksibilne putanje učenja, kombinovano [blended] učenje, virtualna i stvarna mobilnost, praksa, itd.).	Nastavni alati, metodologija i pedagoški pristupi, uključujući ishode učenja i praksu zasnovanu na IKT tehnologijama (između ostalog, fleksibilne putanje učenja, kombinovano [blended] učenje, virtualna i stvarna mobilnost, praksa, itd.).
Kategorija C Unapređenje menadžmenta i rada obrazovnih institucija	Univerzitetski servisi kao što su podrška mobilnosti studenata i zaposlenih, savetovanje i karijerno vođenje studenata, socijalni servisi, akademski servisi, biblioteke, i dr.; procesi i mehanizmi osiguranja kvaliteta; razvoj istraživačkih i inovativnih kapaciteta (isključujući istraživačke aktivnosti).	Upravljanje, strateško planiranje i vođenje obrazovne institucije (uključujući ljudske resurse i finansijski menadžment); internacionalizacija VŠU (uključujući mehanizme priznavanja i mobilnosti, kapacitete za međunarodnu saradnju); pristup visokom obrazovanju i njegova demokratizacija (uključujući osetljive grupe ljudi i regione).
Kategorija D Razvoj sektora visokog obrazovanja u društvu u celini	Visoko strukovno obrazovanje; definicija, implementacija i praćenje reformskih politika.	Visoko strukovno obrazovanje; saradnja univerziteta i preduzeća, preduzetništvo i mogućnosti zapošljavanja diplomiranih studenata; okvir kvalifikacija i priznavanje kvalifikacija; definicija, implementacija i praćenje reformskih politika.

Tipovi aktivnosti

Tipovi projekata	Modernizacija kurikuluma razvojem novih i inovativnih kurseva i metoda	Modernizacija upravljanja i rada visokoškolskih institucija	Oснаživanje veza između visokog obrazovanja i šireg privrednog i društvenog okruženja
Zajednički projekti	Kategorije A, B	Kategorije B, C	Kategorije B, D
Strukturni projekti	/	Kategorije B, C	Kategorije B, D

HEDUFAIR

Higher Education Fair – HEduFair je događaj koji Fondacija Tempus organizuje jednom godišnje u novembru da bi se povezale visokoškolske ustanove iz Srbije i iz programskih zemalja. Pored predstavnika visokoškolskih ustanova na događaju učestvuju i predstavnici nacionalnih agencija iz programskih zemalja, kao i nacionalnih Erasmus+ kancelarija iz regiona. HEduFair je prilika da predstavnici različitih VŠU upoznaju svoje koleginice i kolege iz programskih zemalja i razgovaraju o konkretnim oblicima saradnje u okviru programa Erasmus+. Učešće na događaju je besplatno.

Više informacija možete pronaći na veb-sajtu: <http://erasmusplus.rs/hedufair>.



ŽAN MONE

Aktivnosti u Žan Mone (Jean Monnet) komponenti programa Erasmus+ jesu namijenjene visokoškolskim ustanovama koje se bave izučavanjem, istraživanjem i analizom u oblasti evropskih integracija u širem smislu. Visokoškolske ustanove mogu da dobiju podršku za formiranje modula, katedri i Žan Mone centara izuzetnosti. Pored toga, postoje i druge aktivnosti koje su otvorene i za visokoškolske ustanove i druge organizacije aktivne u oblasti izučavanja evropskih integracija. Ustanove iz Srbije mogu da podnesu prijavu za sve vrste Žan Mone aktivnosti.

Žan Mone aktivnosti su:

- **Žan Mone moduli** – predstavljaju kratke programe u trajanju od najmanje 40 sati nastave tokom godine. Trajanje projekta je 3 godine, maksimalna vrednost granta po projektu je 30.000 evra, što ujedno čini maksimalnih 75% od ukupnog budžeta projekta;
- **Žan Mone katedre** – namenjene su predavačima za studije evropskih integracija koji izvode najmanje 90 sati nastave u ovoj oblasti godišnje i imaju još jednu dodatnu aktivnost tokom godine. Trajanje projekta je 3 godine, maksimalna vrednost granta 50.000 evra i maksimalnih 75% budžeta projekta;

Mr

Cb

Or

Km

Mr

Cb

Šm

Vm

- **Žan Mone centri izuzetnosti** – objedinjuju kompetencije i znanja vezana za predmete u kojima se izučava Evropska unija. Trajanje projekta je 3 godine, maksimalna vrednost granta je 100.000 evra, a maksimalni udeo granta u ukupnom budžetu projekta je 80%;
- **Žan Mone mreže** – podržavaju raspravu o javnoj politici sa akademskim sektorom usmerena na stvaranje i razvoj konzorcijuma međunarodnih aktera angažovanih na polju evropskih studija. Trajanje projekta je 3 godine, maksimalna vrednost granta je 300.000 evra, a maksimalni udeo granta u ukupnom budžetu projekta je 80%;
- **Žan Mone projekti** – fokusirani su na raspravu o javnoj politici sa akademskim sektorom usmerenu na inovacije i širenje znanja i informacija o Evropskoj uniji. Trajanje projekta je 12 meseci ili 24 meseca, maksimalni vrednost granta 60.000 evra, a maksimalni udeo granta u ukupnom budžetu je 75%;
- **Žan Mone podrška asocijacijama i organizacijama** – podrška asocijacijama čija je svrha doprinos izučavanju procesa evropskih integracija. Trajanje aktivnosti je 3 godine, maksimalni vrednost granta 50.000 evra, a maksimalni udeo granta u ukupnom budžetu je 80%.

Više informacija o Žan Mone aktivnostima možete pronaći na sajtu Izvršne agencija za obrazovanje, audiovizuelne sadržaje i kulturu (EACEA): http://eacea.ec.europa.eu/erasmus-plus/actions/jean-monnet/jean-monnet-projects_en.

Žan Mone

Vrste aktivnosti	Održavanje nastave i istraživanja vezanih za Evropsku uniju, podučavanje mladih profesionalaca u oblasti evropskih integracija i podsticanje dijaloga između akademske zajednice i kreatora politika.
Šta može da se finansira	Honorari, putni troškovi, oprema, troškovi nastave i podugovaranje.
Minimum konzorcijuma	Jedna visokoškolska institucija registrovana u bilo kojoj zemlji sveta*
Trajanje projekta	3 godine**
Grant	Od 30.000 do 300.000 evra (sa maksimalnim udelom u budžetu od 75% do 80%) u zavisnosti od tipa projekta.
Napomena	

*U slučaju Žan Mone mreža, minimum konzorcijuma sačinjavaju tri partnerske institucije iz različitih zemalja. U slučaju podrške asocijacijama, minimum konzorcijuma čini jedna asocijacija profesora i istraživača, specijalizovana u oblasti studija Evropske unije i ustanovljena u bilo kojoj zemlji sveta.

** Žan Mone projekti (debata o javnim politikama sa akademskom zajednicom) imaju trajanje 12-24 meseca

MOGUĆNOSTI ZA UČEŠĆE U CEEPUS PROGRAMU

CEEPUS nije deo programa Erasmus+, već predstavlja srednjoevropski program univerzitetske razmene koji omogućava razmenu studenata i akademskog osoblja sa visokoškolskim ustanovama u Austriji, Albaniji, BiH, Bugarskoj, Hrvatskoj, Češkoj, Mađarskoj, Makedoniji, Moldaviji, Crnoj Gori, Poljskoj, Rumuniji, Slovačkoj i Sloveniji.

Razmene se mogu realizovati kao kreditne mobilnosti studenata (semestralni boravci); kao kraći istraživački boravci radi izrade završnih radova ili doktorata, u okviru letnjih škola; kao boravci u cilju realizacije predavačkih aktivnosti za akademsko osoblje. Svaka od država učesnica u CEEPUS programu obezbeđuje stipendije za dolazne studente i akademsko osoblje iz partnerskih zemalja, kao i eventualne dodatne pogodnosti (smeštaj u domu, ishrana po povlašćenoj ceni i sl., što varira od države do države).

CEEPUS MREŽE

Razmene studenata i akademskog osoblja u programu CEEPUS se prvenstveno odvijaju u okviru institucionalnih mreža, koje su grupisane prema širim tematskim oblastima i usmerene ka istraživanju određenog područja značajnog za sve učesnice. Mrežu čine najmanje tri visokoškolske institucije iz barem dve države članice CEEPUS-a, pri čemu jedna ustanova obavlja ulogu koordinatora mreže.

Visokoškolske ustanove se mogu priključiti postojećoj mreži ili formirati novu mrežu. U slučaju priključenja postojećoj mreži, najpre je neophodno stupiti u kontakt sa koordinatorom mreže i ispitati mogućnost za priključenje u narednom roku za prijavu. Mreže se odobravaju na period od jedne akademske godine i rok za prijavu mreža (i obnavljanje rada postojećih) jeste 15. januar za narednu akademsku godinu. U procesu prijave potrebno je podneti Pismo podrške prijavi mreže (*Letter of Endorsement*), kojim se potvrđuje da studenti iz drugih ustanova u sklopu određene CEEPUS mreže neće morati da plaćaju školarinu, kao i Pismo o namerama (*Letter of Intent*), čime se garantuje da će se odlaznim studentima priznati period studiranja na drugoj obrazovnoj instituciji u sklopu CEEPUS mreže; ova dokumenta treba da overi i potpiše rektor ili prorektor. Takođe je neophodno dostaviti i informacije o studijskom programu (*Curriculum*) na engleskom jeziku, koji sadrži informacije o ESPB bodovima. Uz to se može dodati i dokument u vezi sa razvojem zajedničkog studijskog programa. Detaljne informacije o procesu prijave i izbora mreža mogu se naći na adresi <http://erasmusplus.rs/ceepus/ceepus-mreze/prijava-mreza/>.

Om		Km
	E+	
		Cb
	Sp	
Vm		
		Cb
	Sm	
E+		
		Mr
		Cb
		Or
	Km	
Mr		
		Cb
Šm		Vm

MREŽNE I VAN-MREŽNE (FREEMOVER) MOBILNOSTI

U akademskoj 2016/17. godini Srbija raspolaže sa ukupno 200 stipendijskih meseci za dolazne učesnike – prvenstveno za studente i nastavno osoblje sa institucija unutar mreža, ali se određeni broj neiskorišćenih stipendijskih meseci može dodeliti i kandidatima izvan mreža (*freemovers*), koji se prijavljuju na poseban način. Lokalne kontakt osobe iz redova akademskog osoblja u ime svojih institucija učestvuju u izboru odlaznih i dolaznih prijavi za svoje mreže, dok *freemover* prijave sadrže dodatnu dokumentaciju koju kandidat treba da prikupi u procesu prijave. Prijavljivanje za mobilnost i bliže informacije dostupne su na adresi <http://www.ceepus.info>, kao i u okviru odeljka CEEPUS na adresi <http://www.ceepus.rs>.



KONTAKT

Od akademske 2015/16. godine ulogu Nacionalne CEEPUS kancelarije u Republici Srbiji obavlja Fondacija Tempus.
Fondacija Tempus – Nacionalna CEEPUS kancelarija

www.ceepus.info
www.ceepus.rs
ceepus@tempus.ac.rs





5

PROJEKTI U OBLASTI
OBRAZOVANJA ZA
KOJE JE POTREBNO
DOKAZATI DODATNU
VREDNOST UČEŠĆA
ORGANIZACIJA IZ
SRBIJE



Erasmus+

U sledeće tri vrste projekata ustanove i organizacije iz Srbije mogu da učestvuju kao partneri, ali samo uz obrazloženje na koji način njihovo učešće posebno doprinosi projektu, tj. kako za projekat predstavljaju dodatnu vrednost. Ako ocenjivači projekata tokom selekcije zaključče da dodatna vrednost partnerskih institucija iz Srbije nije u dovoljnoj meri objašnjena, cela projektna prijava neće biti finansirana.

Savezi znanja su projekti koji podržavaju saradnju ustanova visokog obrazovanja i preduzeća zarad podrške inovacijama, preduzetništvu, kreativnosti, zapošljivosti i multidisciplinarnim studijama.

Organizacije koje mogu da učestvuju u ovoj vrsti projekata su: VŠU, javna ili privatna, mala, srednja i velika preduzeća, istraživački instituti, javne ustanove na lokalnom, regionalnom i nacionalnom nivou, organizacije aktivne u oblasti obrazovanja, obuka i mladih (lista nije konačna).

Savezi znanja	
Vrste aktivnosti	Podsticanje inovacija u visokom obrazovanju, privredi i širem socio-ekonomskom okruženju Razvoj preduzetničkog načina razmišljanja i veština Podsticanje razmene znanja između visokog obrazovanja i preduzeća
Šta može da se finansira	Honorari, putni i troškovi boravka, troškovi implementacije
Minimum konzorcijuma	Najmanje šest različitih organizacija iz bar tri programske zemlje, od čega najmanje dve visokoškolske ustanove i dva preduzeća.
Trajanje projekta	2 ili 3 godine
Grant	700.000 EUR za dvogodišnje projekte 1.000.000 EUR za trogodišnje projekte
Napomena	Organizacije iz Srbije mogu da učestvuju kao partneri, ali samo uz obrazloženje na koji način njihovo učešće posebno doprinosi projektu, tj. kako za projekat predstavljaju dodatnu vrednost.

Savezi sektorskih veština podržavaju razvoj kurseva i obuka za stručno i profesionalno obrazovanje, koje obrazovne ustanove stvaraju u saradnji sa poslodavcima, u skladu sa potrebama tržišta rada.

U zavisnosti od vrste projekata, organizacije koje mogu da učestvuju su: Ministarstva rada ili druga tela, službe za zapošljavanje, zavodi za statistiku, preduzeća, privredne komore, sektorske i druge asocijacije poslodavaca, evropske i nacionalne krovne organizacije, javne ili private srednje stručne škole, javna i privatna preduzeća, istraživački instituti (lista nije konačna).



Strateška partnerstva se odnose na saradnju ustanova i organizacija u oblasti obrazovanja u programskim zemljama s ciljem saradnje, razmene iskustava i dobrih praksi. Organizacije aktivne u oblasti obrazovanja, preduzeća, državna tela i organizacije građanskog društva mogu da sarađuju ostvarivanjem strateških partnerstava.

Strateška partnerstva

Vrste aktivnosti	Aktivnosti kojima se jača saradnja i umrežavanje organizacija, Testiranje i/ili implementacija inovativnih praksi u području obrazovanja, treninga i mladih, Aktivnosti kojima se olakšava priznavanje i validacija znanja, veština i kompetencija stečenih putem formalnog, neformalnog i informalnog učenja, Aktivnosti saradnje između regionalnih tela u cilju promocije razvoja sistema obrazovanja, treninga i mladih, i integracije u aktivnostima lokalnog i regionalnog razvoja
Šta može da se finansira	Menadžment i implementacija projekta, transnacionalni sastanci u okviru projekta, honorari, diseminacioni događaji, Individualna podrška (troškovi života), putni troškovi, jezička podrška.
Minimum konzorcijuma	Po jedna organizacija iz tri programske zemlje
Trajanje projekta	2 ili 3 godine
Grant	Maksimalno 450.000 evra (12.500 evra mesečno)
Napomena	U strateškim partnerstvima mogu da učestvuju (ne kao podnosioci prijave, već samo kao partneri) i institucije iz partnerskih zemalja ukoliko njihovo učešće donosi značajnu dodatnu vrednost projektu.





6

SPORT



Erasmus+



MOGUĆNOSTI U OBLASTI SPORTA

U delu programa Erasmus+ koji se odnosi na sport, naglasak je na transnacionalnim projektima za podršku amaterskom sportu i rešavanje prekograničnih izazova, poput nameštanja utakmica i drugih sportskih takmičenja, doppinga, nasilja, rasizma, svakog oblika netolerancije i diskriminacije, kao i za unapređenje dobrog upravljanja, ravnopravnosti polova, socijalne uključenosti i fizičke aktivnosti za sve.

U delu za sport podržane su tri vrste projekata:

- kolaborativna partnerstva
- mala kolaborativna partnerstva
- neprofitni sportski događaji

Sve aktivnosti dela programa za sport centralizovane su i u nadležnosti su Izvršne agencije za programe u oblasti obrazovanja, medija i kulture (EACEA) sa sedištem u Briselu.

Institucije iz Srbije mogu da učestvuju kao partneri u projektima kolaborativnih partnerstava, ali ne mogu da budu nosioci prijave.

Link za stranu Izvršne agencije na kojoj se nalaze detalji u vezi sa sportom: <http://eacea.ec.europa.eu/erasmus-plus/actions/sport>

Za sva dalja pitanja u vezi sa prijavom projekata, možete se obratiti kolegama u Izvršnoj agenciji putem mejla: EACEA-SPORT@ec.europa.eu





7

MOGUĆNOSTI ZA
POJEDINCE,
NASTAVNIKE,
STRUČNJAKE,
PRAKTIČARE I
OSTALE AKTIVNOSTI
FONDACIJE TEMPUS



Erasmus+

EUROGUIDANCE CENTAR

U okviru Fondacije Tempus od 2013. godine funkcioniše i nacionalni centar Euroguidance – Evropske mreže za podršku karijernom vođenju i savetovanju, koja je deo programa Erasmus+.

Pored prikupljanja i objavljivanja informacija o rezultatima projekata, inovativnim metodama i primerima dobre prakse u oblasti celoživotnog karijernog vođenja, Euroguidance mreža omogućava i razmenu informacija o obrazovnim sistemima u Evropi i mogućnostima za međunarodnu mobilnost, kao i o evropskim inicijativama i programima u oblasti obrazovanja, karijernog vođenja i mobilnosti.

Primarni korisnici usluga Euroguidance centra su stručnjaci iz oblasti karijernog vođenja i savetovanja, među kojima su donosioci odluka na nacionalnom i lokalnom nivou, karijerni savetnici i praktičari – pedagozi, psiholozi, nastavnici i obrazovne ustanove koje realizuju programe karijernog vođenja i savetovanja. Uz to, deo aktivnosti Euroguidance centra posvećen je i zainteresovanim učenicima, studentima, nastavnicima, zaposlenima ili nezaposlenima – prewashodno putem informacija koje mreža objavljuje o programima obrazovanja i usavršavanja u Evropi i o mogućnostima podrške u procesu karijernog vođenja i savetovanja.

Informacije o Euroguidance mreži i njenim aktivnostima u Srbiji dostupne su na sajtu euroguidance.rs.

OBUKE

Euroguidance centar organizuje **seminare i vebinare za karijerne praktičare širom Srbije**, među kojima je i akreditovani seminar „**Karijerno vođenje i savetovanje u srednjoj školi**“.

Osim seminara, nastavnicima je besplatno dostupan i **onlajn kurs posvećen karijernom vođenju i savetovanju u srednjoj školi**, kojem mogu pristupiti u bilo kom trenutku, iz bilo kog kraja Srbije i sami mogu odrediti brzinu kojom će prelaziti predstavljene sadržaje.

Takođe, uz pomenuti seminar, još dva akreditovana seminara Fondacije Tempus nalaze se u Katalogu programa stalnog stručnog usavršavanja nastavnika, vaspitača i stručnih saradnika za školsku 2016/17. i 2017/18. godinu – „eTwinning za početnike – prvi koraci“ i „Ka kvalitetnim eTwinning projektima u cilju unapređenja korišćenja IKT-a u nastavi“.

Om		Km
	E+	
		Cb
	Sp	
Vm		
	Cb	
	Sm	
E+		
	Mr	
		Cb
	Or	
	Km	
Mr		
	Cb	
Šm		Vm

RESURSI ZA KARIJERNE PRAKTIČARE

Priručnik za nastavnike srednjih škola „Karijerno vođenje i savetovanje“ sadrži preko 30 aktivnosti KViS, koje su osmislili nastavnici i stručni saradnici sa ciljem da njihove kolege nastavnici mogu da ih primene u radu sa učenicima.

PRIMERI DOBRIH PRAKSI

Nacionalni Euroguidance centar organizuje **godišnju nacionalnu konferenciju** koja okuplja sve ključne aktore sistema karijernog vođenja i savetovanja, veći broj **studijskih poseta**, kao i **nacionalno takmičenje dobrih praksi u oblasti karijernog vođenja**.

BAZA OBRAZOVNIH MOGUĆNOSTI OBRAZOVANJE.RS

Cilj baze obrazovnih mogućnosti je da omogući pouzdano i objektivno informisanje o obrazovnom sistemu u Republici Srbiji. Na jednom mestu, na lako pretraživ način, baza nudi sve potrebne informacije u vezi sa obrazovanjem, a posebno one neophodne pri donošenju odluke o nastavku školovanja.

ZA BUDUĆE BRUCOŠE I STUDENTE

Baza omogućava pronalaženje i poređenje svih akreditovanih ustanova i programa, uz dostupne direktne linkove ka sajtovima tih visokoškolskih institucija, gde se mogu naći dodatni podaci i gde se može proveriti procedura upisa. Uz to, dostupne su i informacije o raspoloživim stipendijama, kako za studije u našoj zemlji tako i za razmene ili celokupne studije u inostranstvu, kao i informacije o lokacijama domova i drugim resursima korisnim tokom studija.

IZBOR SREDNJE ŠKOLE

Na ovom sajtu se mogu jednostavno pretražiti sve srednje škole u Srbiji, njihovi obrazovni profili, saznati na kojim jezicima se nastava izvodi i koji učenički domovi su na raspolaganju srednjoškolcima.

PORTAL STUDYINSERBIA.RS – BAZA OBRAZOVNIH MOGUĆNOSTI ZA STRANE STUDENTE

Baza obrazovnih mogućnosti za strane studente *StudyInSerbia.rs* omogućava laku pretragu svih akreditovanih institucija i studijskih programa dostupnim stranim studentima koji žele da studiraju ili borave na razmeni u Srbiji. Uz to, na istom mestu dostupne su i informacije o praktičnim aspektima boravka u Srbiji.

MOBILNOST PUTEM PROGRAMA ERAZMUS+, ERAZMUS MUNDUS I CEEPUS

Studentima i nastavnom i administrativnom osoblju visokoškolskih institucija u Srbiji programi Erasmus+, Erasmus Mundus i CEEPUS pružaju priliku za stipendiranu mobilnost koja se realizuje na visokoškolskim institucijama širom Evrope.

Erazaus+ i Erasmus Mundus studentima omogućavaju razmene na bilo kom nivou studija (od osnovnih do postdoktorskih) i odlazak na celokupan master ili doktorski program za koji je obezbeđena puna stipendija – plaćena školarina, troškovi puta, u određenim slučajevima i troškovi zdravstvenog osiguranja, kao i obezbeđen mesečni iznos za troškove života.

Program CEEPUS takođe omogućava razmenu studenata, a uz mogućnosti dužeg boravka od jednog ili dva semestra studentima se pruža i mogućnost kratkoročnih boravaka u trajanju do tri meseca radi istraživanja i pisanja master ili doktorske teze, kao i tzv. kratkoročne ekakurzije, koje se odnose na boravak na letnjim ili zimskim školama.

Za nastavno i administrativno osoblje visokoškolskih institucija pomenuti programi predstavljaju podršku za realizaciju mobilnosti, čija je svrha učestvovanje u nastavi, izvođenje predavačkih aktivnosti ili profesionalno usavršavanje.

Više informacija je dostupno na adresi <http://stipendije.erasmusplus.rs> i u publikaciji *Stipendije*, u kojoj su na jednom mestu objedinjene sve najznačajnije informacije u formi vodiča, pri čemu je za svaku od raspoloživih opcija sačinjena lista koraka potrebnih za informisanje i prijavljivanje na željeni program. Ovu brošuru možete besplatno preuzeti sa našeg sajta: <http://erasmusplus.rs/stipendije/publikacije/>.

AKTIVNOSTI FONDACIJE TEMPUS U SKLOPU PROMOCIJE MOBILNOSTI I PODRŠKE ZAJNTERESOVANIM POJEDINCIMA

Program promocije mobilnosti i podrške zainteresovanim pojedincima za mobilnost obuhvata info-dane i prezentacije na visokoškolskim ustanovama, program otvorenih vrata, mogućnost elektronskog informisanja putem live chat platformi, elektronske pošte i vebinara ili telefonsko informisanje.

Lista i najava info-dana i događaja, tačni termini otvorenih vrata, kao i informacije o *live chat* sesijama dostupni su na <http://erasmusplus.rs/stipendije/info-dani-i-otvorena-vrata/>, dok se najave vebinara mogu pronaći na <http://erasmusplus.rs/stipendije/vebinari/>.

Uz sve navedeno, Fondacija Tempus organizuje i aktivnosti namenjene stipendistima neposredno pred odlazak i tokom mobilnosti.

Om		Km
	E+	
		Cb
	Sp	
Vm		
	Cb	
	Sm	
E+		
	Mr	
		Cb
	Or	
	Km	
Mr		
	Cb	
Šm		Vm

ALUMNI MREŽA ERAZMUS MUNDUS STIPENDISTA

Fondacija Tempus je oformila i mrežu alumnista programa Erasmus Mundus i organizuje različite aktivnosti u cilju umrežavanja alumnista i posredovanja u uspostavljanju kontakata između potencijalnih poslodavaca i studenata i diplomaca programa Erasmus Mundus. Više informacija dostupno je na: <http://erasmusplus.rs/stipendije/alumni/>.

EURYDICE MREŽA

Eurydice mreža pruža informacije o obrazovnim sistemima i politikama u Evropi. Čini je 41 nacionalna jedinica sa sedištem u 37 zemalja koje učestvuju u programu Erasmus+. Od 2014. godine u okviru Fondacije Tempus nalazi se i nacionalna jedinica ove mreže.

Putem *Eurydice* mreže prikupljaju se podaci o tome kako su **pitanja značajna za sistem obrazovanja regulisana u različitim zemljama Evrope**. Na osnovu prikupljenih podataka, mreža izdaje brojne publikacije (tematski izveštaji, serije *Podaci i brojevi*, serije ključnih podataka i komparativne studije). Osim publikacija, preko *Eurydice* mreže možete pristupiti sveobuhvatnim **opisima obrazovnih sistema država koje su deo mreže**, i to odabirom pregleda države ili teme. Zbog svega navedenog, publikacije i izveštaji *Eurydice* mreže mogu poslužiti kao **značajna baza resursa o temama za projekte u okviru programa Erasmus+**.

Više informacija možete pronaći na <http://erasmusplus.rs/evropske-mreze/eurydice/>.

HERE TIM

HERE – Stručni tim za reformu visokog obrazovanja (*Higher Education Reform Experts Team*) je, na inicijativu Evropske komisije, formiran 2008. godine. U Srbiji okuplja 13 eminentnih stručnjaka iz domena visokog obrazovanja, koje je imenovalo Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije u junu 2015. godine za trogodišnji period. Rad tima se finansira iz sredstava programa Erasmus+.

Aktivnosti tima obuhvataju pokretanje različitih inicijativa, predlaganje konkretnih mera i akcija, pripremu analiza, izveštaja i drugih materijala, kao i promovisanje postignutih rezultata u sprovođenju Bolonjskog i Lisabonskog procesa u oblasti visokog obrazovanja u Srbiji.

Više informacija dostupno je na sajtu Fondacije Tempus <http://erasmusplus.rs/evropske-mreze/here-tim/>.

POJMOVNIK

Akreditacija za EVS (EVS Accreditation)	Postupak kojim se osigurava da organizacije koje žele da primaju i šalju volontere ili koordiniraju projektima EVS-a ispunjavaju standarde ili predušlove određene od strane Evropske komisije. Trenutno, za organizacije iz Srbije proces akreditacije sprovodi SALTO Resursni centar za Jugoistočnu Evropu.
Akcija (Action)	Deo ili oblast u okviru programa Erasmus+.
Aktivnost (Activity)	Skup zadataka u okviru projekta.
Celoživotno učenje (Lifelong learning)	Uključuje sve vrste obrazovanja (formalno, neformalno i informalno) koja se stiču tokom celog života i koja rezultiraju unapređenjem znanja, veština i kompetencija, a radi aktivnog učešća u društvu.
Cena koštanja po jedinici troška (Unit cost)	Procenjena, prosečna vrednost za pojedine dozvoljene troškova i budžetske linija unutar programa koja predstavlja osnovu za planiranje ukupnih troškova projekta.
Dvostruki ili višestruki studijski program (Double or multiple degree)	Program koji se sprovodi na dve ili više visokoškolskih institucija i po završetku kojeg studenti primaju odvojene, zasebne diplome sa svake od institucija koju su pohađali.
Eligibility	Može se tumačiti dvojako 1. u smislu zemalja i tipova institucija kojima je omogućeno učešće u pojedinim vrstama Erasmus+ projekata ili 2. kao prihvatljiva vrsta troškova koji se mogu pokriti sredstvima Erasmus+ projekata.
Erasmus + kancelarija (National Erasmus+ office)	Telo nadležno za sprovođenje programa u partnerskim zemljama programa.
Erasmus povelja za visoko obrazovanje (Erasmus Charter for Higher Education-ECHE)	Dokument na osnovu kojeg Evropska komisija daje visokoškolskim institucijama iz programskih zemalja pravo da konkurišu i učestvuju u projektima saradnje Erasmus+ programa. Povelja sadrži osnovne principe kojih se visokoškolska institucija mora pridržavati u organizovanju i sprovođenju mobilnosti i saradnje uz poštovanje visokih standarda kvaliteta; povelja takođe sadrži i predušlove sa kojima se institucija složila kako bi se obezbedio kvalitet usluga, procedura i pružanje pouzdanih informacija.
Europass	Portfolio koji se sastoji od pet različitih dokumenata unutar elektronskog foldera koji treba da sadrže opise postignuća celokupnog učenja jedne osobe, zvanične kvalifikacije, radno iskustvo, veštine i kompetencije koje se stiču tokom vremena. Dokumenti koji čine Europass su: biografija u Europass formatu, dodatak diplomi, dodatak sertifikatu, Europass pasoš mobilnosti i poznavanja jezika. Europass takođe uključuje i evropski pasoš veština – elektronski folder koji pomaže pojedincu da izgradi svoj lični i moduliran pregled veština i kvalifikacija. Cilj Europass inicijative jeste da se olakša mobilnost i unaprede perspektive za pronalaženje posla i celoživotno učenje u Evropi.
Evropska omladinska NVO (European Youth NGO)	NVO koja je formalno priznata i koja se sastoji od Evropskog tela/sekretarijata (barem godinu dana registrovanog u nekoj od programskih zemalja na dan podnošenja projektnog predloga) i nacionalnih organizacija/ogranaka u barem dvanaest programskih država (koje imaju zakonsku vezu s Evropskim telom/sekretarijatom). Ova organizacija mora biti aktivna u oblasti mladih, sprovođiti aktivnosti kojima se podstiče primena EU strategije za mlade i uključivati mlade ljude u upravljačku strukturu organizacije.
Grant	Bespovratna sredstva koja Evropska unija preko svoje Izvršne agencije za programe u oblasti obrazovanja, medija i kulture dodeljuje konzorcijumu institucija za sprovođenje projekta prema jasno definisanim ciljevima i radnom planu.

Om

Km

E+

Cb

Sp

Vm

Cb

Sm

E+

Mr

Cb

Or

Km

Mr

Cb

Šm

Vm

<p>Grupe mladih aktivne u omladinskom radu ali ne obavezno u kontekstu omladinske organizacije (ili neformalne grupe mladih) (Groups of young people active in youth work but not necessarily in the context of a youth organisation (also informal groups of young people))</p>	<p>Grupa od najmanje četvero mladih ljudi koja nema status pravnog lica u skladu sa važećim nacionalnim zakonskim okvirima, ali njeni predstavnici mogu u ime grupe preuzimati pravne obaveze. Ovakve grupe mogu biti podnosioci projekata ili partneri u nekim akcijama programa Erasmus+.</p>
<p>Informalno učenje (Informal learning)</p>	<p>Učenje koje proizilazi iz svakodnevnih aktivnosti povezanih s poslom, porodicom ili slobodnim vremenom i koje nije organizovano ili strukturirano u smislu ciljeva, vremena ili podrške u učenju. Iz perspektive učesnika može biti i nenamerno.</p>
<p>Ključne kompetencije (Key competences)</p>	<p>Osnovni skup znanja, vještina i stavova koji su potrebni svim pojedincima za lično ispunjenje i razvoj, aktivno građanstvo, socijalnu uključenost i zapošljavanje. Ove kompetencije obuhvataju osam oblasti: (1) komunikaciju na maternjem jeziku; (2) komunikaciju na stranom jeziku; (3) osnovne kompetencije iz matematike, prirodnih nauka i tehnologije; (4) digitalnu kompetenciju; (5) kompetenciju za učenje; (6) interpersonalne, interkulturalne, društvene i građanske kompetencije; (7) preduzetnički i inovacijski duh; (8) kulturnu svest i izražavanje.</p>
<p>Kombinovano učenje (Blended learning)</p>	<p>Vrsta učenja kod koje se kombinuju metode tradicionalnog učenja i učenja podržanog informaciono-komunikacionim tehnologijama (korištenje tehnika učenja na daljinu, televizije, video-konferencijskih veza).</p>
<p>Konkurs za predaju predloga projekata (Call for Proposals)</p>	<p>Poziv koji objavljuje Komisija, ili se objavljuje u njeno ime, za dostavljanje predloga projekata, koji je u skladu sa postavljenim ciljevima i uslovima, u datom roku.</p>
<p>Kontakt tačke</p>	<p>Organizacije sa Balkana (u zemljama u kojima još uvek ne postoje nacionalne agencije) koje je akreditovao SALTO Resursni centar za Jugoistočnu Evropu. Njihov cilj je da promovišu omladinsku komponentu programa Erasmus+ i pružaju podršku organizacijama sa Balkana, koje bi želele da se u njega uključe.</p>
<p>Konzorcijum (Consortium)</p>	<p>Dve organizacije ili više organizacija koje zajednički pripremaju, sprovode i prate projekat ili aktivnosti u okviru projekta. U kontekstu KA1 projekata, podnosilac projektne prijave može biti tzv. nacionalni konzorcijum za mobilnost sastavljen od organizacija iz jedne zemlje. U svim ostalih situacijama u projektu, termin se odnosi na konzorcijum institucija iz različitih zemalja.</p>
<p>Koordinator / Organizacija za koordinaciju (Coordinator/Coordinating organisation)</p>	<p>Organizacija koja podnosi zahtev za bespovratna sredstva programa Erasmus+ u ime konzorcijuma partnerskih organizacija i odgovorna je za implementaciju projekata i koordinaciju aktivnosti partnera u konzorcijumu.</p>
<p>Korisnik (Beneficiary)</p>	<p>Ako je projekat odobren, podnosilac projekta postaje korisnik sredstava programa Erasmus+. Korisnik potpisuje ugovor o dodeli sredstava sa institucijom kojoj je podneo prijavu projekta. Korisnicima sredstava projekta smatraju se i druge institucije koje se nalaze u konzorcijumu projekta.</p>
<p>Kreditna mobilnost (Credit mobility)</p>	<p>Period vremena koji student provede na visokoškolskoj instituciji u drugoj zemlji zarad studiranja ili radne prakse koji se vrednuju bodovima (ESPB). Po isteku perioda kreditne mobilnosti, student se vraća da završi studije na visokoškolsku instituciju na kojoj ih je započeo.</p>

Mandat (Mandate)	Dokument koji potpisuju koordinator i svaki od partnera u Erasmus+ projektu kojim se potvrđuje pravo koordinatora da zastupa partnere i potpiše u njihovo ime i za njihov račun ugovor za projekat sa Izvršnom agencijom za programe u oblasti obrazovanja, medija i kulture.
Međunarodni (International)	U kontekstu programa Erasmus+ odnosi se na aktivnost koja uključuje barem jednu programsku zemlju i barem jednu partnersku zemlju.
Mladi (Young people)	U kontekstu programa Erasmus+, pojedinci između 13 i 30 godina starosti.
Mladi sa smanjenim mogućnostima (Young people with fewer opportunities)	Mladi koji su u odnosu na svoje vršnjake u manje povoljnoj situaciji zbog socijalnih razloga (veroisповest, etnička pripadnost, seksualno opredeljenje, mladi bez roditelja, zavisnici), ekonomskih razloga (niži životni standard, siromaštvo), zdravstvenih (hronična oboljenja), geografskih (zabačene, napuštene, seoske sredine), kulturalnih (imigranti, izbeglice, manjinske grupacije), obrazovnih (mladi sa poteškoćama u učenju, ne kvalifikovane osobe, mladi koji su prekinuli školovanje), invaliditeta (mentalnog, fizičkog, senzornog), ili drugih razloga.
Mobilnost	Obrazovna, kulturalna i turistička pokretljivost, kao i međunarodna saradnja i razmena.
Mobilnost zarad sticanja diplome	Period studiranja u inostranstvu koji ima za cilj sticanje diplome na nekoj od visokoškolskih institucija iz inostranstva.
Nacionalna agencija za Erasmus+ program (National agency)	Nacionalne agencije se nalaze u programskim zemljama i zadužene su za sprovođenje decentralizovanih delova programa. Spisak ovih agencija je dostupan na sajtu Erasmus+ programa. To su uglavnom državne agencije, nevladine organizacije, fondacije i ponegde preduzeća kojima je poverena odgovornost za decentralizovano upravljanje delovima programa Erasmus+.
Nacionalni prioriteti za projekte (National priorities)	Definiše ih ministarstvo nadležno za obrazovanje u saradnji sa Evropskom komisijom za pojedine vrste projekata; ako postoje definisani opšti, nacionalni ili regionalni prioriteti za određenu vrstu projekata, projektna prijava mora da se uklapa u barem jedan od njih da bi mogla biti razmatrana u procesu selekcije i da bi dobila finansiranje.
Neformalne grupe mladih (Informal groups of young people)	Vidi definiciju „Grupe mladih aktivne u omladinskom radu ali ne obavezno u kontekstu omladinske organizacije„.
Neformalno učenje (Non-formal learning)	Učenje koje se odvija u sklopu planiranih aktivnosti (u smislu ciljeva i vremena učenja), u kojem je prisutan neki oblik podrške u učenju, ali koje nije deo sistema formalnog obrazovanja.
Omladinska aktivnost (Youth activity)	Aktivnost van sistema formalnog obrazovanja (kao što je omladinska razmena, volontiranje ili obuka mladih), koju realizuje mlada osoba, pojedinačno ili u grupi, a posebno putem organizacija mladih za koje je karakterističan neformalan pristup učenju.
Omladinski radnik (Youth worker)	Zaposleni ili volonter uključen u neformalno učenje koji podržava mlade u njihovom ličnom sociopedagoškom i profesionalnom razvoju.
Organizacija koja prima učesnike/volontere (Receiving organisation)	Organizacija koja prima jednog ili više učesnika i organizuje jednu ili više aktivnosti projekta u okviru programa Erasmus+.
Organizacija koja šalje učesnike/volontere (Sending organisation)	Organizacija-učesnica koja šalje jednog ili više učesnika na aktivnost u okviru projekta u programu Erasmus+.

Om

Km

E+

Cb

Sp

Vm

Cb

Sm

E+

Mr

Cb

Or

Km

Mr

Cb

Šm

Vm

Osobe sa posebnim potrebama (People with special needs)	Potencijalni učesnik čije je fizičko, psihičko ili zdravstveno stanje takvo da njegovo/njeno učešće u projektu ili aktivnosti mobilnosti ne bi bilo moguće bez dodatne finansijske podrške.
Partnerske zemlje (Partner Countries)	Države koje učestvuju samo u određenim delovima programa Erasmus+ (kao partneri ili podnosioci projekta), shodno pravilima koja definiše Evropska komisija. To su pre svega zemlje regiona koji okružuju Evropsku uniju, ali i sve druge zemlje sveta.
Podnosilac projekta (Applicant)	Organizacija, institucija ili neformalna grupa koja podnosi predlog projekta.
Pripremna poseta radi planiranja aktivnosti (Advance Planning Visit – APV)	Poseta čiji je cilj planiranje aktivnosti mobilnosti mladih; organizuje se pre početka same mobilnosti kako bi se izgradilo poverenje i razumevanje između partnerskih organizacija. Mladi mogu biti uključeni u posetu da bi se potpuno integrisali u planiranje projektnih aktivnosti.
Priznavanje neformalnog i informalnog učenja (Validation of non-formal and informal learning)	Postupak priznavanja koji sprovodi nadležno telo neke zemlje i kojim se potvrđuje da je osoba stekla rezultate učenja u skladu sa utvrđenim standardom. U zemljama koje imaju uspostavljen sistem priznavanja ono može dovesti do toga da se osobi prizna deo ili cela kvalifikacija, kakva se stiče u formalnom sistemu obrazovanja. Najčešći postupak priznavanja prethodnog učenja se sastoji od utvrđivanja specifičnih iskustava pojedinca, razmatranja dokumentacije, formalnog ocenjivanja iskustava, znanja i veština koje pojedinac tvrdi da ima i potvrđivanja rezultata ocene. U nekim evropskim okvirima se kao alat za priznavanje neformalnog i informalnog učenja koristi i „Youthpass„.
Programske zemlje (Programme Countries)	Zemlje članice EU i zemlje izvan EU (Makedonija, Island, Lihtenštajn, Norveška i Turska), koje u potpunosti učestvuju u programu Erasmus+.
Projekat (Project)	Usklađen niz aktivnosti koje se organizuju da bi se ostvarili utvrđeni ciljevi i rezultati.
Referentni evropski okvir obezbeđivanja kvaliteta za stručno obrazovanje i obuke (European Quality Assurance Reference Framework for Vocational Education and Training - ECVET)	Referentni instrument za donosiocima odluka u obrazovanju koji se zasniva na ciklusu kvaliteta sastavljenom od četiri dela: postavljanje ciljeva i planiranje, sprovođenje, ocenjivanje i korektivne mere. On poštuje autonomiju nacionalnih vlada i predstavlja dobrovoljni sistem koji javne vlasti i druga tela uključena u obezbeđivanje kvaliteta koriste.
SALTO Resursni centar za jugoistočnu Evropu	Telo za podršku koje je formirala Evropska komisija, zaduženo da promovise saradnju na polju rada sa mladima između organizacija iz tzv. programskih zemalja i zemalja Jugoistočne Evrope. Kancelarija centra SALTO se nalazi u sklopu slovenačke nacionalne agencije za program Erasmus+ Mladi u akciji. U Evropi postoji ukupno 8 centara SALTO.
Sticanje prakse na određenom radnom mestu (Job Shadowing - practical learning experience)	Kratak boravak u partnerskoj organizaciji u drugoj zemlji da bi se posmatrali praktičari u njihovom svakodnevnom radu, razmenile dobre prakse, sticale veštine i znanja i izgradilo dugoročno partnerstvo između organizacija.
Sufinansiranje (Co-financing)	Načelo sufinansiranja podrazumeva da deo troškova projekta koji podržava EU mora da snosi korisnik ili mora biti pokriven iz drugih izvora finansiranja koji nisu EU porekla.
Transnacionalni (Transnational)	Ukoliko nije drugačije navedeno, odnosi se na akciju u kojoj učestvuju barem dve programske zemlje.

Ugovor o učenju (Learning agreement)	Sporazum koji potpisuje visokoškolska ustanova koja šalje (sending organisation), visokoškolska ustanova koja prima studente i osoblje visokoškolskih ustanova (receiving organisation) u okviru projekta za mobilnost, kao i sam pojedinac koji učestvuje u mobilnosti; ugovorom o učenju se definišu ciljevi i plan aktivnosti unutar perioda mobilnosti u cilju obezbeđivanja njene relevantnosti i kvaliteta. Ovaj ugovor takođe može poslužiti kao osnova za priznavanje perioda mobilnosti.
Virtuelna mobilnost (Virtual mobility)	Period studiranja/usavršavanja van matične visokoškolske ustanove na instituciji koja je u inostranstvu, ali bez fizičkog napuštanja svoje zemlje. Virtuelna mobilnost podrazumeva grupu aktivnosti koje su podržane informaciono-komunikacionih tehnologija - onlajn pristup kursevima i elektronsko učenje kojim se podstiče međunarodna saradnja u kontekstu podučavanja, obuka i učenja.
Viša sila (Force majeure)	Nepredviđena vanredna situacija ili događaj izvan kontrole organizacija koje učestvuju u projektu, koja nije uzrokovana greškom ili nemarom.
Vođa grupe (Group Leader)	Punoletna osoba koja je, pored učesnikâ, uključena u Omladinsku razmenu. Cilj njenog uključivanja jeste osiguranje efektivnog procesa učenja (Youthpass), kao i zaštita i bezbednost učesnika.
Youthpass	Alat EU za podršku priznavanja rezultata učenja mladih ljudi i omladinskih radnika koji su stečeni učestvovanjem u projektima podržanim u okviru programa Erasmus+.
Zajednička diploma (Joint degree)	Sertifikat koju student dobija po uspešnom završetku zajedničkog studijskog programa. Zajedničku diplomu (jedan dokument) potpisuju rektori svih visokoškolskih institucija koje je student pohađao i koje su zvanično priznate u zemljama u kojima se te institucije nalaze.
Zajednički evropski okvir kvalifikacija (European Qualification Framework - EQF)	Referentni instrument putem kojeg se mogu uporediti različiti obrazovni sistemi i njihovi nivoi. Služi da bi povećao stepen razumevanja i uporedivosti stečenih kvalifikacija kao i prenošenja kvalifikacija unutar Evrope, promovisanje mobilnosti zarad učenja i rada; takođe treba da podstakne i olakša celoživotno učenje, kako je navedeno u Preporukama Evropskog parlamenta i Saveta (2008/S 111/01).
Zajednički studijski program (Joint programme)	Program koji su zajednički napravile i sprovode ga dve ili više visokoškolskih institucija. Zajednički programi mogu se organizovati na bilo kom nivou studija (osnovne, master i doktorske); mogu biti nacionalni (sprovode ih univerziteta iz iste zemlje) i međunarodni (sprovode iz univerziteta iz različitih zemalja). Zajednički programi vode dobijanju zajedničke diplome ili dvostruke/višestruke diplome. Razlika između zajedničke i dvostruke/višestruke diplome je ta što je zajednička diploma jedna diploma, potpisana od svih visokoškolskih institucija na kojima je student studirao u okviru zajedničkog programa, a u slučaju dvostruke/višestruke diplome, svaka institucija studentu izdaje posebnu diplomu koju priznaju druge visokoškolske institucije u konzorcijumu.

Om		Km
	E+	
		Cb
	Sp	
Vm		
		Cb
	Sm	
E+		
	Mr	
		Cb
	Or	
	Km	
Mr		
	Cb	
Šm		Vm

KONTAKTI

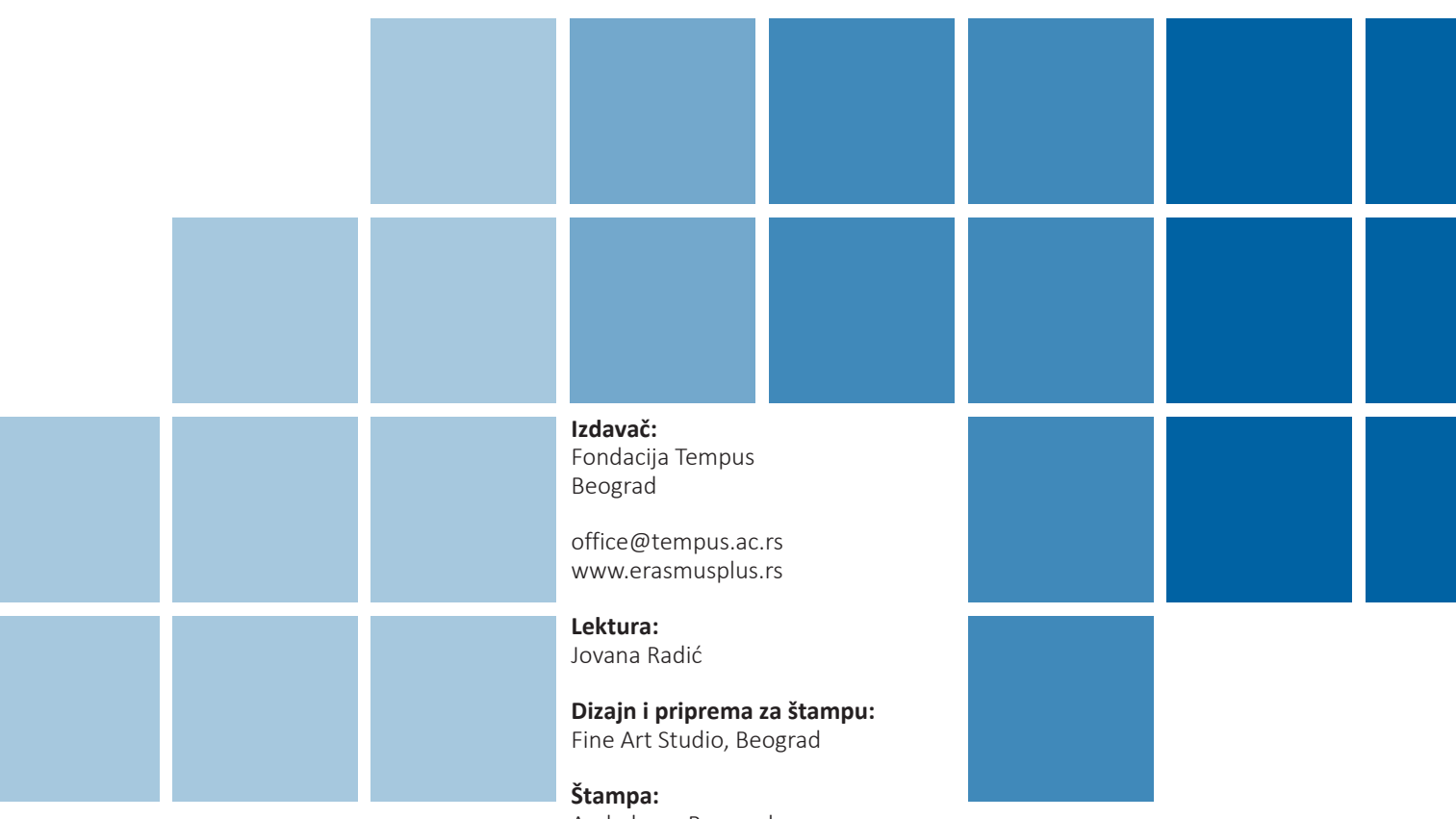
Fondacija Tempus

www.erasmusplus.rs

Na raspolaganju su Vam sledeće imejl-adrese putem kojih nam se možete obratiti, u zavisnosti od teme koja Vas interesuje:

- Erazmus+ projekti u visokom obrazovanju: neo_serbia@erasmusplus.rs
- Erazmus+ projekti za škole, predškolske ustanove i institucije koje se bave stručnim obrazovanjem: schools-vet@tempus.ac.rs
- Erazmus+ projekti za institucije koje se bave obrazovanjem i obukama odraslih: adult-education@tempus.ac.rs
- Erazmus+ projekti za mlade: youth@tempus.ac.rs
- PIC broj: info@tempus.ac.rs
- Tekući Tempus projekti: projects@tempus.ac.rs
- Opšte informacije o mobilnosti za pojedince: info@tempus.ac.rs
- Stipendije za nastavnike i studente: scholarships@tempus.ac.rs
- CEEPUS program: ceepus@tempus.ac.rs
- eTwinning: etwinning@tempus.ac.rs
- Euroguidance mreža: euroguidance@tempus.ac.rs
- Eurydice mreža: office@tempus.ac.rs
- HERE tim: here@tempus.ac.rs
- Alumni stipendista programa Erasmus Mundus: alumni@tempus.ac.rs
- Baza obrazovnih mogućnosti: portal-obrazovanje@tempus.ac.rs

Za svu ostalu korespondenciju, koja nije direktno povezana sa programom Erazmus+, možete koristiti adresu Fondacije Tempus: office@tempus.ac.rs.



Izdavač:
Fondacija Tempus
Beograd

office@tempus.ac.rs
www.erasmusplus.rs

Lektura:
Jovana Radić

Dizajn i priprema za štampu:
Fine Art Studio, Beograd

Štampa:
Arak d.o.o. Beograd

Tiraž:
3000 komada

Beograd, 2016. godina

ELEMENTI PODRŠKE RAZVOJU OBRAZOVANJA

PROJEKTI					PODRŠKA POLITIKAMA			POJEDINCI																																						
E+ Erasmus+ program	Cb Izgradnja kapaciteta u visokom obrazovanju	Km Mobilnost u visokom obrazovanju	Šm Mobilnost za škole	Vm Mobilnost za stručno obrazovanje	Om Mobilnost za obrazovanje odraslih	Sp Strateška partnerstva za srednje stručno obrazovanje i obuke	Sm Strateška partnerstva u oblasti mladih	Ed Eurydice Podaci o obrazovnim sistemima u Evropi	He HERE Stručni tim za reformu visokog obrazovanja	Eg Euroguidance mreža za podršku karijernom vođenju i savetovanju	Ce CEEPUS program univerzitetske razmene	St Stipendije Razmene studenata i akademskog osoblja	Ft Fondacija Tempus	Em Erasmus Mundus Zajednički master programi	Tu Mogućnosti za trening i umrežavanje omladinskih radnika	Mm Mogućnosti za mobilnost mladih	Kv Karijerno vođenje.rs Baza resursa za karijerno vođenje	Ob Obrazovanje.rs Nacionalna baza obrazovnih mogućnosti za strane studente	Ok Online kurs za karijerne praktičare	Ic Informativni centar za građane	Is Informativni dani za studente	Un Podrška unapređenju nastave	Op Podrška omladinskim politikama	Po Podrška razvoju obrazovanja	Ta Tematske analize iz oblasti obrazovanja	In Podrška internacionalizaciji visokog obrazovanja	eT eTwinning Portal za saradnju škola i predškolskih ustanova	Sr StudyinSerbia.rs Baza obrazovnih mogućnosti za strane studente	Sd Strukturisani dijalog: sastanci mladih osoba i donosilaca odluka	Ik Izgradnja kapaciteta u oblasti rada sa mladima	Ev Evropski volonterski servis	Mr Mobilnost omladinskih radnika	Or Omladinske razmene	Žm Žan Mone	Te Tempus program	Hf HEduFair - sajam visokoškolskih ustanova	Id Nacionalni i regionalni info dani o Erasmus+ projektima	Ks Stručne konferencije i seminari	Ep EPALE Platforma za obrazovanje odraslih	Ak Akreditovane radionice stručnog usavršavanja	It Podrška korišćenju IKT alata u nastavi	Wb Vebinari za korisnike programa	Tr Traženje partnera za projekte	Os Obuke za sprovođenje projekata	Pp Obuke za pisanje projekata	Mp Monitoring projekata

Ft
Fondacija Tempus

- Ciljna grupa
- Simbol elementa
- Naziv elementa

Visokoškolske ustanove	Škole i predškolske ustanove	Ustanove za obrazovanje odraslih	Preduzeća	Organizacije i institucije aktivne u polju mladih	Organizacije civilnog društva	Državni organi donosioци odluka	Mladi	Studenti